

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ

**Қаржылық есептеменің халықаралық
стандарттарына сәйкес қаржылық есеп
және Тәуелсіз аудитордың аудиторлық тұжырымы**

2016 жылдың 31 желтоқсаны

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕ

Қаржы жағдайы туралы есеп	1
Пайда мен шығын және өзге жиынтық табыс туралы есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп	4

Қаржылық есептемеге ескертпелер

1	Кіріспе	5
2	Қор өзінің қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау	6
4	Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдаулар	15
5	Жаңа немесе қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу	18
6	Жаңа есептік қағидалар	18
7	Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	20
8	Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	21
9	Қаржы мекемелеріндегі қаражат	22
10	Клиенттерге несиелер мен аванстар	25
11	Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	27
12	Негізгі құралдар	28
13	Басқа активтер	29
14	Қарыз қаражат	30
15	Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	30
16	Келешек кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы қор	31
17	Басқа міндеттемелер	31
18	Акционерлік капитал	32
19	Пайыздық кірістер мен шығыстар	32
20	Комиссиялық кірістер	33
21	Қаржылық туынды құрылдарымен орындалатын операциялардың кірістерін есепке алмағандағы шығыстар	33
22	Шетел валютасын қайта бағалау шығыстарын есепке алмағандағы кірістер	33
23	Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезінде туындаған таза шығын	34
24	Басқа таза операциялық кірістер	34
25	Жалпы және өкімшілік шығындар	34
26	Табыс салығы	35
27	Қаржы тәуекелдерін басқару	37
28	Шартты және келісімді міндеттемелер	47
29	Туынды қаржы құралдары	49
30	Әділетті құны туралы ақпаратты ашу	50
31	Қаржылық құралдарды бағалау санаттары бойыншауыну	54
32	Байланысты тараптармен операциялар	56
33	Есептілік мерзімі аяқталғаннан кейінгі жағдайлар	58

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ Акционерлері мен Директорлар Кеңесіне

Пікір

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ (әрі қарай – «Қор») 2016 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, барлық елеулі қатынастарында, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен белгіленген күнде аяқталған бір жылдағы ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес шынайы көрсетеді.

Аудит тақырыбы

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ қаржылық есептілігі мыналарды қамтиды:

- 2016 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған бір жылдық пайда немесе зиян және басқа жиынтық кіріс туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- айтылған жылда аяқталған ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп; және
- есеп саясатының негізгі ережелері мен өзге де түсініктеме ақпараттан құралған қаржылық есепке ескертулер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сай жүргіздік (ХАС). Осы стандарттарға сәйкес Біздің жауапкершілігіміз «Аудитордың қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде төменде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттары Кеңесінің профессионалды бухгалтерлер этика Кодексіне сәйкес Қордан тәуелсізбіз (ХБЭСК Кодексі). Біз ХБЭСК Кодексіне сәйкес өзге этикалық міндеттерді орындадық.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты адамдардың, қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуына және дұрыс ұсынылуына, басшылықтың қаржылық есептілікті дайындауға қажетті деп санайтын ішкі бақылауына және алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан айтарлықтай бұрмаланбауына жауапты.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

2 бет

Қаржылық есептілікті даярлай отырып, басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалауға, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті жағдайлардағы мәліметтерді ашуға, және есептіліктің қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде жасалуына жауапкершілік алады, басшылық Қорды жоюға, қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайды, немесе қызметті тоқтату мен жоюдан басқа нақты қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдар осы қаржылық есептілігін дайындау процессін қадағалауға жауапкершілік алады.

Аудитордың қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік алақол әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой ұратын небір елеулі бұрмаланулардың жоқ екендігін растайтын сапалы кепілдік алу болып табылады. Сапалы кепілділік дегеніміз, жоғары деңгейдегі кепілділікті білдіреді, бірақ ХАС-на сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулардың бар болған жағдайында, оларды әрқашан анықтайтындығына кепілдік болып саналмайды. Бұрмалаулар алақол әрекеттер мен қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін, және егер олар, жеке немесе тұтастай қолданушылардың осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне айтарлықтай ықпалын тигізеді деп негізді болжауға болатын болса, маңызды болып есептелінеді.

ХАС-на тиісті жүргізілетін аудит барысында, біз кәсіби пікір қолданып, кәсіби күдікшілдікті сақтаймыз. Бұдан басқа, біз төмендегілерді орындаймыз:

- алақол әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктегі айтарлықтай бұрмалаулардың тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін, жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Алақол әрекеттердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелі, қателіктердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі, алақол әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана жіберу, ақпаратты бұрмаланған күйінде беру немесе ішкі бақылауды айналып өтетін іс-әрекеттер жатады;
- тиісті жағдайларға қатысты аудиторлық рәсімдерді жобалау мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесіне түсінік аламыз, бірақ Қордың ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылған есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған тиісті ақпараттың ашылуы мен бухгалтерлік бағалардың негізділігін бағалаймыз;
- бухгалтерлік есеп және қаржы есептілігі негізінде үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Қордың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біздің қорытындыда маңызды белгісіздік болған жағдайда, біз өз қорытындымызда қаржылық есептіліктегі тиісті ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, егер ондай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытындының шығарылу күніне дейінгі жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, одан кейін болатын оқиғалар немесе шарттар Қордың қызметінің үздіксіздік қабілеттілігін тоқтатуына әкеп соқтыруы мүмкін.

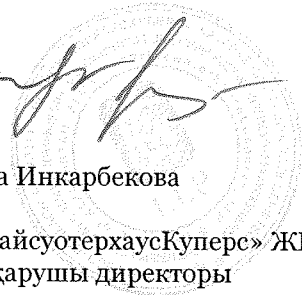

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

3 бет

- жалпы ұсынылуына, құрылымы мен мазмұнына, ақпараттың ашылуына, және де негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы қаржы есептілікте дұрыс ұсынылғанына баға береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай-ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

PricewaterhouseCoopers LLP
Бекітілді: Қол қойылды:

Дана Инкарбекова
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Басқарушы директоры

(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 1999 жылғы 21 қазандағы №0000005 Бас мемлекеттік лицензиясы)

Адам Целински

Аудит тапсырмасының серіктесі

Аудит бойынша серіктесі

(Мамандандырылған Бухгалтерлер институтының № 2647000 куәлігі; 2016 жылғы 1 шілде № 30-16 Арнайы сенімхаты)

Қол қойылды:

Айгуль Ахметова
Аудитор-орындаушы

(2012 жылғы 27 тамыздағы № 00000083 аудитордың біліктілік куәлігі)

18 наурыз 2017 жыл
Алматы, Қазақстан

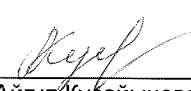
«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржы жағдайы туралы есеп

(мың қазақстандық теңге)	Еск.	2016 жылдың 31 желтоқсанына	2015 жылдың 31 желтоқсанына
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	7	44,027,014	33,252,986
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	8	6,069,581	6,322,142
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар	9	242,464,446	254,953,501
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		43,508	42,508
Клиенттерге кредиттер мен аванстар	10	76,141	101,602
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	11	556,791	2,661,023
Негізгі құралдар	12	2,739,107	3,206,146
Материалдық емес активтер		308,797	276,324
Табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелердің алдын ала төлемі		11,054,657	7,402,353
Өзге активтер	13	42,094,226	47,087,170
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		349,434,268	355,305,755
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Қарыз қаражаттары	14	223,869,751	235,268,857
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	15	14,341,822	15,675,071
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	26	5,412,132	3,561,258
Келешек кезеңдердің табысы және кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	16	5,263,218	4,515,041
Өзге міндеттемелер	17	1,842,566	1,112,339
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		250,729,489	260,132,566
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	18	72,920,273	72,920,273
Қосымша төленген капитал		834,527	834,527
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау қоры		61,588	123,219
Өзге резервтер		316,430	316,430
Бөлінбеген пайда		24,571,961	20,978,740
КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		98,704,779	95,173,189
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		349,434,268	355,305,755

Басқарма атынан 2017 жылдың 18 наурызында шығаруға бекітілген және қол қойылған.

 Абай Саркүлов мырза
 Басқарма Төрағасы

 Айгүл Құсайынова ханым
 Бас бухгалтер

«Даму» Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Пайда мен шығын және өзге жиынтық табыс туралы есеп

<i>(мың қазақстандық теңге)</i>	Еск.	2016	2015
Пайыздық кірістер	19	35,545,591	19,430,982
Пайыздық шығыстар	19	(8,772,625)	(7,102,103)
Таза пайыздық кірістер		26,772,966	12,328,879
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар мен клиенттерге кредиттердің құнсыздануына арналған резервті қалпына келтіру / (резервке аударымдар)	9,10	(11,991,580)	833,934
Несие қоржынын құнсыздандырумен резервті қалпына келтіруден кейінгі таза пайыздық кірістер		14,781,386	13,162,813
Комиссиялық кірістер	20	2,784,928	2,153,545
Қаржылық туынды құралдарымен операциялардан кірістерді шегергендегі шығыстар	21	(7,776,854)	44,055,883
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнды қағаздарды қайта бағалаудан шығыстарды шегергендегі кірістер		343,775	(1,012,726)
Шетел валютасымен операциялар бойынша кірістерді шегергендегі шығыстар		(57,851)	(211,921)
Шетел валютасын қайта бағалаудан шығыстарды шегергендегі кірістер	22	2,092,262	(32,119,787)
Нарықтан төмен мөлшерлемелер бойынша қаржы құралдарын бастапқы мойындау барысында туындайтын таза шығын	23	-	(404,812)
Өзге активтердің құнсыздануына арналған резерв	13	(5,103)	(114,428)
Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	28	283,234	(1,056,091)
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарға арналған резервті қалпына келтіру		103,797	39,005
Өзге операциялық кірістер	24	51,657	106,686
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(5,157,061)	(4,940,830)
Салық салынғанға дейінгі табыс		7,444,170	19,657,337
Табыс салығы бойынша шығыстар	26	(1,850,874)	(4,001,832)
БІР ЖЫЛДАҒЫ ПАЙДА		5,593,296	15,655,505
Өзге жиынтық (шығын) / табыс:			
<i>Кейіннен пайда немесе шығындардың құрамына қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
Сатуға арналған қолда бар инвестициялар:			
- Бір жылдағы шығыстарды шегергендегі табыс		42,166	156,777
- Шығу немесе құнсыздану нәтижесінде пайдаға немесе шығынға көшірілген шығыстарды шегергендегі табыс		(103,797)	(39,005)
Бір жылдағы өзге жиынтық (шығын) / табыс		(61,631)	117,772
БІР ЖЫЛДАҒЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫСТЫҢ ЖИЫНЫ		5,531,665	15,773,277

Екі кезеңдегі жиынтық табыс пен пайданың жалпы сомасы толық көлемде Қордың иелеріне тиесілі болады.

«Даму» Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп

	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау қоры	Өзге резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңге)</i>						
2015 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық	72,920,273	834,527	5,447	316,430	9,066,064	83,142,741
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	15,655,505	15,655,505
Өзге жиынтық табыс	-	-	117,772	-	-	117,772
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	-	-	117,772	-	15,655,505	15,773,277
Төленген дивидендтер	-	-	-	-	(3,742,829)	(3,742,829)
2015 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	72,920,273	834,527	123,219	316,430	20,978,740	95,173,189
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	5,593,296	5,593,296
Өзге жиынтық табыс	-	-	(61,631)	-	-	(61,631)
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	-	-	(61,631)	-	5,593,296	5,531,665
Төленген дивидендтер	-	-	-	-	(2,000,075)	(2,000,075)
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	72,920,273	834,527	61,588	316,430	24,571,961	98,704,779

«Даму» Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп

<i>(мың қазақстандық теңге)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Операциялық қызметтен ақша қаражаттарының қозғалысы:		
Алынған пайыздар	21,318,878	12,393,691
Төленген пайыздар	(4,268,908)	(2,906,961)
Алынған комиссиялар	4,199,835	3,873,034
Қаржылық туынды құралдармен операциялар бойынша алынған табыс	-	727,266
Өзге операциялық қызметтен түсімдер	91,867	105,713
Еңбекақы төлеу бойынша шығындар, төленген	(1,774,666)	(2,206,191)
Жалпы және әкімшілік шығындар, төленген	(4,865,365)	(1,460,109)
Төленген табыс салығы	-	-
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен алынған ақша қаражаттары	14,701,641	10,526,443
<i>Таза өсім/төмендеу:</i>		
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар бойынша	779,741	2,346,043
- қаржы мекемелеріндегі құралдар бойынша	10,405,411	(114,045,580)
- клиенттерге несиелер мен аванстар бойынша	493,822	520,408
- өзге активтер бойынша	(1,464,409)	(1,094,703)
<i>Таза өсім/(төмендеу):</i>		
- өзге қаржы міндеттемелері бойынша	(918,826)	9,922,216
- өзге міндеттемелер бойынша	138,404	262,448
Операциялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаттары	24,135,784	(91,562,725)
Инвестициялық қызметтен ақша қаражаттары		
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды сатудан және өтеуден түсімдер	2,000,000	-
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды сатудан түсімдер	-	300
Негізгі құралдарды сатып алу	(156,102)	(852,302)
Негізгі құралдардың шығуынан ақшалай түсім	425,233	-
Материалдық емес активтерді сатып алу	(130,432)	(146,372)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаттары	2,138,699	(998,374)
Қаржылық қызметтен ақша қаражаттары		
Қарыз қаражатын алу	9,300,000	115,365,480
Қарыз қаражатын өтеу	(22,777,233)	(7,113,597)
Төленген дивидендтер	(2,000,075)	(3,742,829)
Қаржылық қызметтен алынған таза ақша қаражаттары	(15,477,308)	104,509,054
Айырбас бағамы өзгеруінің ақша қаражаттары және олардың баламаларына әсері	(23,147)	473,660
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза өсімі	10,774,028	12,421,615
Кезеңнің басындағы ақша қаражаттары және олардың баламалары	33,252,986	20,831,371
Кезеңнің соңындағы ақша қаражаттары және олардың баламалары	44,027,014	33,252,986

1 Кіріспе

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ (әрі қарай «Қор») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылы 26 сәуірдегі №665 Жарлығына сәйкес құрылған. Қор тіркелген және өзінің қызметін Қазақстан Республикасының аумағында қаржы қызметін көрсететін акционерлік компания ретінде, шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға қолдау көрсету бойынша дамыту институты ретінде жүзеге асырады.

2015 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың 100% акционері «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ болып табылады (әрі қарай «Түптөркін компания» немесе «Дара акционер»). Қордың соңғы акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Байланысты тараптармен операциялар туралы ақпарат 32 Ескертпеде ашылған.

Негізгі қызметі. Қордың негізгі қызметі коммерциялық банктер арқылы шағын және орта бизнес кәсіпорындарын және шағын қаржы ұйымдарын несиелендіру болып табылады. Бұл ретте кредит жөніндегі кредиттік тәуекелдікті түпкілікті қарыз алушы коммерциялық банктерге береді. Қор Қазақстан Республикасының аумағында шағын және орта бизнес кәсіпорындарын қаржыландыру үшін жеке және қарыз қаражатын пайдаланады.

Қордың 16 аймақтық филиалдары бар. Бас кеңсе Қазақстанда, Алматы қаласында орналасқан.

Тіркелген мекен-жайы мен қызметтерді жүргізу орны. Қор Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Гоголь к-сі, 111 мекенжайы бойынша тіркелген.

Есеп берушілікті ұсыну валютасы. Осы қаржылық есеп берушілік, егер өзге ештеңе көзделмесе, қазақстандық теңгемен ұсынылады.

2 Қор өзінің қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан Республикасы. Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тиісті өзіндік ерекшеліктерін көрсетуді жалғастырады. Ол – ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізаттың бағаларының ауытқуына аса сезімтал болып келеді. Мұндай ерекшеліктер сондай-ақ елден тыс еркін айналымдағы ұлттық валютаның жоқтығын құнды қағаздар нарығы өтімділігінің төмен деңгейін қамтиды және бұлармен шектелмейді.

Мұнай мен басқа минералды шикізат бағасының төмен болуы, айырбас бағамының құбылмалылығы Қазақстан Республикасының экономикасына әсерін тигізді және әрі қарай әсерін тигізуі мүмкін, соның ішінде өтімділіктің төмендеуін және халықаралық қаржыландыруды тартуда қиындықтардың туындауын қоса алғанда.

2015 жылы 20 тамызда Ұлттық Банк (әрі қарай «ҚРҰБ») және Қазақстан Республикасының Үкіметі теңгенің айырбас құнын қолдауды тоқтату туралы және инфляциялық таргеттеу тәртіптемесіне негізделген жаңа ақша-кредит саясатын іске асыру, валюталық дәлізді алып тастау және еркін өзгермелі айырбас бағамына өту туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде, 2015 жылы тамыз айы мен 2016 жылы желтоқсан айы аралығында теңгенің айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 187 теңгеден 350 теңгеге дейін өзгеріп отырды. Осы есептің жасалған күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбас бағамы – 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 333.29 теңгемен салыстырғанда, 1 АҚШ доллары үшін 311.05 теңгені құрады (2015 жылы 31 желтоқсанда: 1 АҚШ доллары үшін 339.47 теңге болатын). Осылайша, теңгенің айырбас құнына қатысты және Ұлттық Банк пен Үкіметтің алдағы әрекеттеріне қатысты, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Ресей Республикасы экономикасына тигізетін әсеріне қатысты тұрлаусыздық орын алуда.

2016 жылы ақпан айында Standard and Poor's халықаралық рейтинг агенттігі шетелдік және ұлттық валюталардағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтерін BBB деңгейінен BBB- деңгейіне дейін төмендетті. Сонымен қатар, Қазақстанның шетелдік және ұлттық валюталардағы міндеттемелері бойынша қысқа мерзімді рейтингтері «А-2» деңгейінен «А-3» деңгейіне дейін, ал ұлттық шәкіл бойынша рейтинг – «kzAA+» деңгейінен «kzAA» деңгейіне дейін төмендетілді. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам «жағымсыз».

Рейтинг бойынша жағымсыз болжам шикізат тауарларының жаһандық нарығындағы ағымдағы әлсіз және тұрақсыз жағдайдың ескерілуімен ақша-кредит саясатымен байланысты тәуекелдер мен артып отырған сыртқы тәуекелдер туралы агенттіктің пікірін көрсетеді.

2 Қор өзінің қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

Қаржы нарықтары бұрынғыша тұрақтылықтың жоқтығымен, бағалардың жиі және едәуір өзгерулерімен және сауда операциялары бойынша спредтердің ұлғаюымен сипатталуда. Мұндай экономикалық орта Қордың қызметіне және қаржылық жағдайына елеулі әсерін тигізуде. Басшылық Қордың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолға алуда. Әйтсе де, ағымдағы экономикалық жағдайдың келешектік салдарын болжау қиын және басшылықтың ағымдағы күткені мен бағалаулары іс жүзіндегі нәтижелерден өзгешеленуі мүмкін.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасындағы қаржы секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және реттеушілік өзгерістердің әсеріне ұшырағыш болып қалуда. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының келешегі көбінесе Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушылық және саяси жүйелердің дамуына, яғни Қордың бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты.

Басшылық бухгалтерлік есептің қолданылатын талаптарына сәйкес «жұмсалған шығын үлгілерінің» пайдаланылуымен кредиттердің құнсыздануына арналған резервтердің деңгейін анықтады. Бұл стандарттар өткен уақиғалардың нәтижесінде туындайтын құнсызданудан шығындардың мойындалуын талап етеді және осынадай уақиғалардың орын алуының ықтималдық деңгейіне қарамастан экономикалық ортаның келешектік өзгерістерін қоса алғанда келешектік уақиғалардың нәтижесінде туындауы мүмкін құнсызданудан шығындардың мойындалуына тыйым салады. Осылайша, қаржы активтерінің құнсыздануынан ақырғы шығындар резервтердің ағымдағы деңгейінен едәуір өзгешеленуі мүмкін. 4 Ескертпені қараңыз.

Басшылықтың қаржылық секторды және жалпы экономиканы дамытуға әсер етулері мүмкін барлық беталыстарды, сондай-ақ олардың Қордың болашақтағы қаржылық жағдайына қандай әсер етуі мүмкін екендігін (мұндай болған жағдайда) болжауға мүмкіндігі жоқ. Басшылық Қор қызметінің дамуына және тұрақтылығына қолдау көрсету үшін барлық қажетті шараларды қабылдайтындығын болжайды.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау

Есептілікті дайындаудың негіздері. Берілген қаржылық есеп Халықаралық қаржы есептеме стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес, бастапқы құны бойынша есепке алу ережелерінің және әділ бағасы бойынша қаржы құралдарын бастапқы мойындауға түзетумен және сату үшін қолда бар пайда немесе шығын арқылы әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы құралдары мен қаржылық активтерді қайта бағалау негізінде дайындалған. Берілген қаржылық есепті дайындау кезінде пайдаланылған есеп саясатының қағидаттары төменде берілген. Берілген қағидаттар есептемеде берілген барлық кезеңдерге қатысты реттілікпен қолданылған, егер басқа көрсетілмеген болса (5 ескертпені қараңыз).

Қаржы құралдары - бағалаудың негізгі тәсілі. Қаржы құралдары әділ құны немесе амортизацияланған құны бойынша олардың жіктелімдеріне тәуелді көрсетіледі. Төменде бұл бағалау әдістерін сипаттау ұсынылған.

Әділ құн - бұл активті сату кезінде алынуы мүмкін немесе бағалау күніне нарықтың қатысушыларының арасында ерікті негізде операцияларды жүргізу кезінде міндеттемелерді табыстау кезінде төленуі мүмкін баға. Әділ құнның ең жақсы растамасы белсенді нарықтағы белгіленетін баға болып табылады. Белсенді нарық - бұл тұрақты негізде бағалаулар туралы ақпаратты алуға мүмкіндік беретін активтермен немесе міндеттемелермен операциялар жеткілікті жиілікпен және жеткілікті көлемде жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналыста болатын қаржы құралдарының әділ құны жеке активке немесе міндеттемеге, кәсіпорынмен ұсталатын олардың санына белгіленетін бағаны көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Істі тіпті, егер нарықтың жай тәуелділік сауда айналымын кәсіпорындағы активтер саны және кәсіпорындағы міндеттемелер жұту үшін жеткіліксіз болған жағдайда да жолға қоюға болады, ал жекелеген операцияларда жайғасымдарды сатуға тапсырыстарды орналастыруға белгіленген бағаға әсер етуі мүмкін. Әділ құнды бағалау үшін сұраныс мен ұсыныс бойынша спрэд шегіндегі баға пайдаланылады, ол қалыптасқан жағдайдағы әділ құн үшін барынша көрнекі болып табылады және оны басшылық есепті күндегі операцияның соңғы бағасына тең деп санайды. Қаржылық активтер үшін пайдаланылған белгіленген нарықтық баға сұраныстың ағымдық бағасы; ал қаржылық міндеттемелер үшін пайдаланылған белгіленген нарықтық баға - ұсыныстың ағымдық бағасы болды.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Қаржылық туынды құралдардың немесе белсенді нарықта айналымға түспейтін басқа да қаржылық активтер мен міндеттемелер қоржыны нақты тәуекелдіктерді қабылдау үшін таза ұзын жайғасымдарды (яғни активтерді) сату кезінде немесе ағымдық нарықтық жағдайдағы бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында ерікті негізде операцияларды жүргізу кезінде нақты тәуекелдіктерді қабылдау үшін таза қысқа жайғасымдарды (яғни міндеттемелерді) беру кезінде алынуы мүмкін баға негізінде қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер тобының әділ құны бойынша бағаланады. Бұл, егер Топ (а) кәсіпорынның нақты нарықтық тәуекелдікке (немесе тәуекелділікке) немесе тәуекелдіктерді басқару немесе оның инвестициялық стратегиясы бойынша кәсіпорынның ресми стратегиясына сәйкес нақты контрагенттің кредиттік тәуекелдігіне таза бейімделу негізінде қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді басқарса, көп еселік негізде әділ құн бойынша көрсетілетін активтер үшін қолданылады; (б) аталған негізде кәсіпорынның аға басшылық құрамына қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер топтары туралы ақпарат тапсырады; және (в) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерге байланысты туындаған кәсіпорынның нақты нарықтық тәуекелдікке (немесе тәуекелдіктерге) бейімделу ұзақтығын қоса алғанда, нарықтық тәуекелдіктер маңызы бойынша мәні бірдей болып табылады.

Дисконтталған ақша ағыны, сондай-ақ нарықтық жағдайларда немесе объектінің ағымдық құнының инвестициясына жасалатын балама операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер сияқты бағалау әдістері қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады, оларда мәмілелер бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып келеді. Әділ құнды бағалау нәтижелері мынадай ретпен әділ құнның иерархия деңгейі бойынша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге бірдей активтер мен міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленген бағалар (түзетілмеген) жөніндегі бағалар, (ii) 2-деңгейге - бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, олардағы маңызды бастапқы пайдаланатын мәліметтердің барлық модельдері немесе тікелей (мысалы, бағасы) немесе жанама бағалар базасына есептелген бақыланатын актив немесе міндеттемелер болып табылады (яғни, мысалы бағалар) және (iii) 3-деңгей бақыланатын нарықтық мәліметтердегі міндетті емес бағалаулар болып табылады (яғни бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі талап етіледі). Әділ баға сатыларының бір деңгейін екіншісіне көшіру есептік кезеңнің аяғында орын алды деп саналады. 30 Ескертпені қараңыз.

Мәмілелер бойынша шығындар қосымша шығындар болып табылады және тікелей қаржылық құралдарды алуға, шығаруға немесе істен шығаруға байланысты. Қосымша шығындар - бұл, егер мәміле болмаса, келтірілмейтін шығындар. Мәмілелер бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері ретіндегі қызметкерлерді қоса алғанда), консультанттарға, брокерлерге және дилерлерге төленетін сыйақыны және комиссияларды, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін жиындарды, сондай-ақ салықтар мен меншікті беру кезінде алынатын жиындарды қамтиды. Мәмілелер бойынша шығындарға сыйлықақы немесе қарыздық міндеттемелер бойынша дисконттар, қаржыландыруға арналған шығындар, ішкі әкімшілік шығындар немесе сақтауға арналған шығындар кірмейді.

Амортизацияланған құн негізгі қарыз төлемін шегергендегі, алайда өскен пайыздарды қоса алғанда, ал қаржылық активтер үшін - құнсызданудан келтірілген залалдарды кез-келген есептен шығаруды шегергендегі активтің бастапқы құнын білдіреді. Ұлғайған пайыздар мәміле бойынша шығындарды бастапқы мойындаған кезде кейінге қалдырылған амортизацияны сондай-ақ кез-келген сыйлықақыны немесе тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы өтеу сомасынан алынған дисконттарды қамтиды. Кірістің ұлғайған пайыздары және ұлғайған ірі кіріс пен амортизацияланған дисконтты немесе сыйақыны (мұндай бар болса, комиссияларды беру кезінде кейінге шегерілгендерді) қоса алғанда, ұлғайған пайыздық кірістер мен ұлғайған пайыздық шығыстар жекелей көрсетілмейді, қаржылық ереже туралы есептің тиісті бабының теңгерімдік құнын қамтиды.

Пайыздың тиімді мөлшерлемелік әдісі - бұл құралдың теңгерімдік құнына әрбір кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені (проценттің тиімді мөлшерлемесі) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезеңнің бойында пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды мойындау әдісі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – қаржы құралының әрекет етуінің күтілетін мерзіміне, немесе тиісті жағдайларда, қаржы құралының таза теңгерімдік құнына дейін барынша қысқа мерзімге келешектегі есептік ақшалай төлемдер мен түсімдердің (кредиттер бойынша келешек шығындарды қоспағанда) дәлме-дәл мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, пайызды өзгертудің келесі күніне дейін құбылмалы мөлшерлеме арқылы құралдар бойынша ақша ағынын дисконттау үшін пайдаланылады, олар осы құралдар үшін белгіленген құбылмалы мөлшерлеме бойынша немесе нарықтық мәндерге байланысты белгіленбеген басқа да ауыспалы факторлар бойынша кредиттік спредті көрсетеді. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құралдардың айналымға түсудің барлық күтілетін мерзімінің бойында амортизацияланады. Келтірілген құн есебі тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялық, төленген немесе тараптар алған келісімшарттарды қамтиды.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Қаржылық құралдарды бастапқы мойындау. Кірістер немесе шығыстар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын саудалық құнды қағаздар, туынды және басқа да қаржылық құралдар бастапқыда әділ құн бойынша танылады. Барлық басқа қаржылық құралдар бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құн бойынша көрсетіледі. Бастапқы тану кезінде әділ құнды ең жақсы куәландыру мәміле бағасы болып табылады. Бастапқы мойындау кезіндегі кірістер немесе шығыстар тек, егер әділ құн мен мәміле құны арасында айырмашылық болған жағдайда ғана ескеріледі, оған дәлелдеме сол құралдар арқылы нарықта бақыланатын басқа да ағымдық мәмілелер немесе базалық мәліметтер ретінде тек бақыланатын нарықтар мәліметтерін ғана пайдаланатын бағалау әдісі бола алады.

Қаржылық активтерді сатып алу мен сату, оларды жеткізу заңнамада белгіленген мерзімде жүргізілуі тиіс немесе аталған нарық үшін іскерлік айналым дәстүрі мәміле жасаған күні, яғни Қор қаржылық активті сатып алуға немесе сатуға міндеттенген күн көрсетіледі. Алу бойынша барлық басқа операциялар компания осы қаржылық құралдарға қатысты шарт жағында болғанда мойындалады.

Қаржылық активтерді мойындауды тоқтату. Қор қаржылық активтерді мойындауды (а) осы активтер жұтылғанда немесе осы активтерге байланысты ақша ағынына құқық өзге әдіспен аяқталғанда немесе (б) Қор қаржылық активтерден түскен ақша ағынына арналған құқықты бергенде немесе беру туралы келісім жасағанда және бұл жағдайда, (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге байланысты маңызы бойынша барлық тәуекелділіктер мен пайдаларды бергенде немесе (ii) осы активтерді иеленуге байланысты маңызы бойынша барлық тәуекелділіктер мен пайдаларды бермегенде немесе сақтамағанда, алайда осы активтерге қатысты бақылау құқығын жоғалтқанда тоқтатады. Егер контрагентте сатуға шектеу енгізусіз үшінші тарапқа байланысы жоқ активті толықтай сатуға іс жүзінде мүмкіндік болмағанда бақылау сақталады.

Ақша қаражаттары және олардың баламалары. Ақша қаражаттары және олардың баламалары ақша қаражатының белгілі сомасына жеңіл айырбасталатын және баға өзгерісінің елеулі тәуекелдігіне ұшыраған баптар болып табылады. Ақша қаражаттары және олардың баламалары банкаралық депозиттерді және өтеудің бастапқы мерзімі кемінде 3 ай басқа банктермен кері репо шарттарын қамтиды. Үш айдан артық мерзімде пайдалануға шектелген құралдар алынып тасталады. Ақша қаражаттары және олардың баламалары амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша есептелетін құнды қағаздар - бұл қаржылық активтер, олар қысқа мерзімде бағалар немесе сауда маржасы немесе қысқа мерзімді кірістерді алу үшін нақты пайдаланылатын қоржынның бөлігі болып табылатын құнды қағаздар ауытқушылығының есебінен кірістер алу мақсатында алынады. Қор құнды қағаздарды, егер онда алған сәттен бастап оларды қысқа кезеңнің бойында сатуға ниеті болса, саудалық құнды қағаздар сияқты жіктейді.

Қор туынды емес саудалық қаржылық активті, егер бұл актив жақын уақытта сату мақсаты үшін ұсталмаса, пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санаттан ауыстыра алады. Кредиторлық және дебиторлық берешек санатына жатпайтын қаржылық активтер өзгеше сипаттағы оқиғаларға, оның жақын болашақта қайталану ықтималдығы екіталай жағдайларға байланысты туындаған сирек жағдайда пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа қайта жіктелуі мүмкін. Кредиторлық және дебиторлық берешектер анықтамасына жауап беретін қаржылық активтер, егер Қордың осы қаржылық активтерді болашақта немесе жұтуға дейін көзге түсерліктей ұстап тұру ниеті мен қабілеті болса, қайта жіктелуі мүмкін.

Саудалық құнды қағаздар әділ құн бойынша көрсетіледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы есептелген саудалық құнды қағаздар бойынша пайыздық кірістер бір жылдағы кірістер немесе шығыстар арқылы пайыздық кіріс ретінде көрсетіледі. Дивиденттер тиісті төлемдерді алуға және дивиденттерді алу ықтималдығының болу шартымен Қор құқықты белгілеген кезде, басқа операциялық кірістер құрамындағы дивиденттер бойынша кіріс ретінде көрсетіледі. Барлық басқа компоненттердің әділ құнын өзгерту, сондай-ақ мойындауды тоқтату бойынша кірістер немесе шығыстар олар туындаған кезеңде саудалық құнды қағаздармен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кіріс ретінде бір жылдағы кірісте және шығыста көрсетіледі.

Қаржылық мекемелердегі қаржылар. Қаржылық мекемелердегі қаржылар Қор ақша қаражатын банк-контрагенттерге белгіленген немесе анықталған күні жұтылуға жататын аванстық төлемдер түрінде ұсынған жағдайда есептеледі, бұл жағдайда Қорда туынды қаржылық құралдарға байланысы жоқ және ашық нарықтағы белгісі жоқ дебиторлық берешектерден туындаған сауда операцияларын жүзеге асыру жоспары болмайды. Қаржылық мекемелердегі қаражаттар амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Клиенттерге кредиттер мен аванстар. Клиенттерге кредиттер мен аванстар Қор ақша қаражатын клиенттерге туынды қаржылық құралдарға байланысы жоқ және белгіленген немесе анықталған күні жұтылуға жататын ашық нарықтағы белгісі жоқ дебиторлық берешектерді алу немесе құру мақсатында аванстық төлем түрінде бергенде есептеледі және бұл жағдайда, Қорда осы дебиторлық берешектер арқылы сауда операцияларын жүзеге асыру ниеті болмайды. Клиенттерге кредиттер мен аванстар амортизацияланған құн бойынша есептеледі.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілген қаржылық активтердің құнсыздануы. Құнсызданудан болған шығындар қаржылық активтерді бастапқы мойындағаннан кейін болған және қаржылық активтерге немесе сенімділіктің жеткілікті дәрежесімен бағалауға болатын қаржылық активтердің топтарына байланысты есептік болашақ ақша ағынының көлеміне немесе уақытша мерзімге ықпал ететін бір немесе одан көп оқиғалар («залалдар оқиғасы») нәтижесінде оларға келтірілген шаралар бойынша бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда мойындалады. Егер Қорда жеке бағаланған қаржылық активтер (оның маңызына қарамастан) үшін құнсыздануға шынайы дәлелдеме болмаған жағдайда, бұл активтер кредит тәуекелдігінің ұқсас сипаттамалары арқылы қаржылық активтер тобына кіреді және оның құнсыздану мәнінің жиынтығында бағаланады. Қор қаржылық активтердің құнсыздануы туралы мәселені қарау кезінде назарға алатын негізгі фактор оның мерзімі өткен мәртебесі және мұндай бар болса, кепілдік қамтамасыз етуді іске асыру мүмкіндігі болып табылады.

Төменде негізгі өлшемдер тізбеленген, оның негізінде құнсызданудан болған залалдардың шынайы белгілерінің бар-жоғы анықталады:

- кез-келген кезекті төлем мерзімінің өтуі және бұл жағдайда өз уақытында төленбеген төлем жұмыстағы есептік жүйенің кешіктірілуімен түсіндірілмейді;
- қарыз алушы едәуір қаржылық қиындықтарды сынақтан өткізеді, бұл Қордың басқаруындағы қарыз алушы туралы қаржылық ақпаратпен расталады (мысалы, басқа қаржылық міндеттемелер: облигациялар, депозиттер және т.б. бойынша дефолттың нәтижесінде халықаралық агенттіктер тарапынан кредиттік рейтингтің төмендетілуі);
- қарыз алушыға банкроттық немесе қаржылық қайта құру қаупі бар;
- қарыз алушыға әсер ететін ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгерісімен түсіндірілген қарыз алушының төлем мәртебесінің теріс өзгерісі болады; немесе
- қамтамасыз ету құны нарықтағы жағдайдың нашарлауы нәтижесінде едәуір төмендейді.

Құнсыздануды жиынтық бағалау мақсатында қаржылық активтер кредиттік тәуекелдіктердің ұқсас өзгешелігі бойынша топталады. Бұл өзгешеліктер осындай активтер топтары үшін болашақ ақша қаражатының ағынын бағалауға жатады және бағаланған активтерге қатысты келісімшарттық шарттарға сәйкес барлық тиесілі сомаларды дебиторлардың өтеу қабілеті туралы куәландырады.

Қаржылық активтер тобындағы ақша қаражатының болашақ ағындары құнсыздану мәні жиынтығымен бағаланады, олар осы активтерге байланысты келісімшарттық ақша қаражаты негізінде және болған шығындар оқиғасы нәтижесінде туындаған басшылықтағы мерзімі өткен берешектердің көлемі туралы, сондай-ақ мерзімі өткен берешектерді өтеу жетістігі туралы статистика негізінде анықталады. Өткен жылдар статистикасы алдыңғы кезеңдерге ықпал етпеген ағымдық жағдайларға әсер етуді көрсету үшін, сондай-ақ ағымдық кезеңде болмаған өткен оқиғалар әсерін қалпына келтіру үшін ағымдық бақыланатын негізде түзетіледі.

Егер амортизацияланған құн бойынша көрінетін құнсызданған қаржылық активтер шарты қарыз алушының немесе эмитенттің қаржылық қиындықтарына байланысты қандай-да бір әдіспен қайта қаралса немесе өзгертілсе, құнсыздану шартты өзгерткенге дейін бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып анықталады. Одан кейін шарттары қайта қаралған қаржы активін мойындау тоқтатылады, және әділ құны бойынша жаңа актив мойындалады, бірақ егер бұл активпен байланысты тәуекелдер мен пайда едәуір өзгерген жағдайда ғана. Бұл – әдетте, бастапқы және жаңадан күтілген ақша ағындарының келтірілген құнының елеулі айырмасымен расталады.

Құнсызданудан болған шығындар әрқашан осы активтер бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы дисконттаудан күтілетін ақша ағынының (оған сол уақытта залал келтірілмеген кредит бойынша болашақ шығындар кірмейді) ағымдық құнына дейін активтің теңгерімдік құнын төмендету үшін қажетті көлемде резерв құру жолымен мойындалады. Қамтамасыз етілген қаржылық активтердің күтілетін болашақ ағынының дисконтталған құнының есебі ақша ағынын қамтиды, ол кредитордың борышқор мүлігін иеленуге кірісу ықтималдығының деңгейіне қарамастан, қамтамасыз етуді алуға және сату шығындарын шегергенде, кредитор борышқор мүлігін иеленуге кірісу нәтижесінде туындауы мүмкін.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Егер алдағы кезеңде құнсызданудан болған шығындар сомасы төмендесе және бұл төмендеу құнсыздану белгілерінен кейін (мысалы, дебитордың кредиттік рейтингінің артуы) басталған оқиғаларға шынайы қатысты болса, құнсызданудан болған бұрын көрсетілген шығындар бір жылдағы кірістер мен шығыстар арқылы жасалған резервті түзету арқылы қалпына келтіріледі.

Өтеу мүмкін емес активтер және оларға қатысты толықтай немесе ішінара өтеу мақсатында аяқталған барлық қажетті рәсімдер және шығынның түпкілікті анықталған сомасы құнсыздануға жататын құрастырылған резервтер есебінен шығарылады. Бұрын шығарылған сомаларды кезекті қалпына келтіру бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстардан болған шығындар есебіне жатады.

Төлемегені үшін меншікке алған қамтамасыз ету. Төлемегені үшін меншікке алған қамтамасыз ету мерзімі өткен кредиттерді реттеу кезінде Қор алған қаржылық және қаржылық емес активтерді қамтиды. Бұл активтер бастапқыда алу кезіндегі әділ құн бойынша мойындалады және негізгі құралдарға, басқа қаржылық активтерге немесе олардың ерекшелігіне, сондай-ақ осы активтерді өндіруге қатысты Қордың жоспарына байланысты басқа активтер құрамындағы қорларға кіреді, ал салдары активтердің осы санаттары үшін есеп саясатына сәйкес қайта бағаланады және есептеледі.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер. Қор кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шығарады. Қаржылық кепілдіктер клиенттер үшінші тұлғалардың алдында өзінің міндеттемелерін орындамаған және кредит ретінде кредиттік тәуекелдікке ұшыраған жағдайда, төлемді жүргізуге қайтарымсыз міндеттемені қамтиды. Кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер бастапқыда, әдеттегідей, алынған комиссиялар сомасымен кәуәландырылған әділ құн бойынша көрсетіледі. Осы сома кредит беру бойынша міндеттемелерді қоспағанда, міндеттеменің барлық өрекет ету мерзімінің бойында желілік әдіспен амортизацияланады, егер ондай ықтималдылық болған жағдайда, Қор нақты кредит келісімін жасайды және оны тапсырғаннан кейін қысқа кезеңнің бойында кредитті іске асыруды жоспарламайды; кредиттер беру бойынша міндеттемелерге байланысты комиссиялық кірістер болашақ кезеңдегі кірістер ретінде есептеледі және бастапқы мойындау кезінде кредиттің теңгерімдік құнына кіреді. Әрбір есептік кезеңнің соңында міндеттемелер барынша (i) бастапқы мойындаудың амортизацияланған сомасы; және (ii) есептік кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығындарды үздік бағалау бойынша бағаланады.

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар. Құнды қағаздардың осы санаты инвестициялық құнды қағаздарды қамтиды, оны Қор уақыттың белгісіз кезеңінің бойында ұстап тұруға ниет етеді және олар өтімділікті қолдау бойынша талаптарға байланысты немесе пайыздық мөлшерлемелердің, айырбастау бағамдарының немесе акция бағаларының өзгеруі нәтижесінде сатылуы мүмкін.

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар әділ құн бойынша есептеледі. Сатуға арналған қолда бар борыштық құнды қағаздар бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі негізінде есептеледі және бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі.

Сатуға арналған қолда бар үлестік инвестициялар бойынша дивиденттер Қор төлемдерді алуға құқықты белгілеу кезінде және дивиденттерді алу ықтималдығының болу шартымен бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі. Әділ құнды өзгертудің барлық қалған компоненттері инвестицияларды мойындауды тоқтатқанға немесе оның құнсыздануына дейін басқа жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі, бұл жағдайда жиналған кіріс немесе шығыс басқа жиынтық кірісінің санатынан бір жыл ішіндегі кірісіне немесе шығысына көшіріледі. Құнсызданудан болған шығындар сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды бастапқы мойындағаннан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалар («шығындар оқиғасы») нәтижесінде келтірілген шаралар бойынша бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда мойындалады. Оны алу құнынан төмен үлестік құнды қағаздардың әділ құнының едәуір немесе ұзақ төмендеуі оның құнсыздану белгісі болып табылады. Алу құны мен осы активтердің құнсыздануынан болған шығындарды шегергендегі ағымдық әділ құнның арасындағы айырмашылық ретінде анықталған құнсызданудан болған жиналған шығын бастапқыда кірістер мен шығыстарда мойындалды, басқа жиынтық кіріс санатынан бір жыл ішіндегі кірістерге немесе шығыстарға ауыстырылады. Үлестік құралдардың құнсыздануынан болған шығындар қалпына келтірілмейді, ал кезекті кірістер басқа жиынтық кірістер құрамында көрсетіледі. Егер кезекті есептік кезеңде «сатуға арналған қолда бар» санатына жататын борыштық құралдардың әділ құны ұлғайтылады және мұндай ұлғайту кірістердегі немесе шығыстардағы құнсызданудан шығындарды мойындағаннан кейін болған оқиғаға объективті түрде жатқызылуы мүмкін, онда құнсызданудан болған шығындар бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстар арқылы қалпына келтіріледі.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Негізгі құралдар. Негізгі құралдар жиналған тозуды және құнсызданудан болған резервті (ол қажет болған жерде) шегергенде, алу құны бойынша көрсетіледі.

Болмашы жөндеу мен техникалық қызмет көрсету бойынша шығындар олар пайда болған көлем бойынша есептеледі. Негізгі құралдардың ірі компоненттерін ауыстыру бойынша шығындар ауыстырылған компоненттерді кезекті шығару арқылы капиталдандырылады.

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің бар-жоғын анықтайды. Құнсыздану белгілері болған кезде, басшылық өтелетін құнды бағалауды жүргізеді, ол оны пайдалану нәтижесінде алатын құн мен сату шығындарын шегергенде, активтің барынша әділ құны ретінде анықталады. Теңгерімдік құн өтелетін құнға дейін төмендетіледі, ал құнсызданудан болған шығын бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстарға жатады. Алдыңғы кезеңдердегі қандай-да бір активтер үшін көрсетілген құнсызданудан болған шығындар, егер олар активтерді пайдалану нәтижесінде алынған құнды немесе сату шығындарын шегергенде, оның әділ құнын анықтау үшін пайдаланылатын бағаларды өзгертуде орын алғанда қалпына келтіріледі.

Теңгерімдік құнның түсімдер сомасын салыстыру арқылы анықталатын шыққан кірістер мен шығыстар бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстардағы басқа операциялық кірістер мен шығыстар құрамында көрсетіледі.

Амортизация. Жер амортизациялауға жатпайды. Негізгі құралдар бойынша амортизация желілік әдісті, яғни құнды пайдалы активтерді пайдаланудың келесі есептік мерзімінің бойында қалдық құнға дейін тең төмендету арқылы есептеледі:

	Пайдалы пайдалану мерзімі (жылдар саны)
Ғимараттар	100 жылға дейін
Кеңселік және компьютерлік қондырғылар	8 жылға дейін
Көлік құралдары	7 жылға дейін
Өзгелері	10 жылға дейін

Активтің қалдық сомасы - бұл Қордың, егер актив пайдалы пайдалану мерзімінің соңына жетсе және пайдалы пайдалану мерзімінің соңы үшін жағдай ерекше болса, шығудың болжанған шығындарын шегергеннен кейін активті шығаруда ағымдық сәтте алуы мүмкін есептік сома. Активтердің қалдық құны және олардың пайдалы пайдалану мерзімі қайта қаралады және егер қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

Материалдық емес активтер. Қордың материалдық емес активтерінде пайдалы пайдаланудың белгілі мерзіміне ие және негізінен капиталдандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету мен лицензияларды қамтиды.

Бағдарламалық қамтамасыз етуге алынған лицензиялар осы бағдарламалық қамтамасыз етуді алуға және енгізуге келтірілген шығындар негізінде капиталдандырылады. Қор бақылайтын бірегейлестірілген және бірегей бағдарламалық қамтамасыз етуге тікелей байланысты әзірленімдерге арналған шығындар, егер қосымша экономикалық пайда сомасы шығын сомасынан асып кетуі күтілсе, материалдық емес активтер ретінде көрсетіледі. Капиталдандырылған шығындар Қордың бағдарламалық қамтамасыз етуін әзірлеушілерді ұстау шығындарын және жүк-құжат шығындарының тиісті үлесін қамтиды. Бағдарламалық қамтамасыз етуге (мысалы, оған қызмет көрсетуге) байланысты оларды келтіру шаралар бойынша есептеледі. Капиталдандырылған бағдарламалық жасақтама пайдалы пайдаланудың күтілетін мерзімі бойына желілік әдіспен амортизацияланады, ол 7 жылды құрайды.

Операциялық жалға алу. Қор жалға алушы рөліне кіріскенде, объектілерді жалға алуды иеленуден түскен кірістер мен тәуекелдіктер Қорды жалға берушілерге берілмейді, операциялық жалға алу шарттары бойынша төлемдердің жалпы сомасы жалға алу мерзімінің бойында тең есептен шығару әдісін пайдалану арқылы бір жылдағы кірістерде немесе шығыстарда көрсетіледі (жалдау шығындары ретінде).

Басқа шарттарға кірістірілген жалдау бөлініп шығады, егер (а) шартты орындау – нақты активті немесе активтерді пайдаланумен байланысты болса және (б) шарт активті пайдалануға қатысты құқықтың табысталуын көздейтін болса.

Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек. Қор жалға алушы рөліне кіріскенде, объектілерді жалға алуды иеленуден түскен кірістер мен тәуекелдіктер, жалға берілген активтер қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек ретінде көрсетіледі және болашақ жалгерлік төлемнің дисконтталған құны бойынша есептеледі. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бастапқыда жалгерлік мәміле күні анықталған дисконттау мөлшерлемесін пайдалану арқылы жалдық қатынас туындаған күні көрсетіледі (жалгерлік мәміле күні жалдау шартын жасау күні немесе бұрын қандай күннің басталғанына қарамастан, қатысушылардың жалға қатысты жалдық негізгі ережелерін куәландыру күні болып саналады).

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Дебиторлық берешек пен болашақ жалгерлік төлемнің дисконтталған құны сомасының арасындағы айырмашылық алынбаған қаржылық кірістерді білдіреді. Осы кірістер таза инвестициялар әдісін пайдалану арқылы жалдау мерзімінің бойында анықталады, ол жалгерлік шартының барлық әрекет ету мерзімінің бойында кірістіліктің тұрақты нормасын білдіреді. Жалдық қатынастарды тікелей ұйымдастыруға қатысты қосымша шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасын қамтиды және жалгерлік кезеңінде мойындалатын кіріс сомасын азайтады. Жалдау бойынша қаржылық кірістер бір жылдағы кірістер мен шығыстарда көрсетіледі.

Құнсызданудан болған шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті бастапқы мойындағаннан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалар («шығындар оқиғасы») нәтижесінде олардың туындау шаралары бойынша бір жыл ішіндегі кірістерде немесе шығыстарда мойындалады. Құнсызданудан болған шығындардың шынайы белгілерінің бар- жоқтығын анықтау үшін Қор кредит бойынша амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін сол негізгі өлшемдерді пайдаланады. Құнсызданудан болған шығындар қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің таза теңгерімдік құны мен қосалқы жалдау шартына кірістілік нормаларын қолдану арқылы дисконтталған күтілетін болашақ ақша ағынының ағымдық құны (әлі келтірілмеген болашақ шығынды қоспағанда) арасындағы айырмашылық көлемінде резерв құру жолымен мойындалады. Есептік болашақ ақша ағыны ақша ағынын көрсетеді, олар жалдау шарты бойынша активтерді алу және сату нәтижесінде туындауы мүмкін.

Қарыз қаражаттары. Қарыз қаражаттары Қорға ақша қаражатын немесе контрагенттердің басқа да активтерін ұсынған кезден бастап көрсетіледі. Туынды емес қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Егер Қор жеке берешекті алса, бұл міндеттеме қаржылық ереже туралы есептен шығарылады, ал міндеттеменің теңгерімдік құны мен төленген сома арасындағы айырмашылық берешекті реттеуден болатын кірістер немесе шығыстар құрамына енеді.

Субсидиялау бағдарламалары. Субсидиялар Қазақстан Республикасының Үкіметі ұсынған қаржыландыруды немесе әртүрлі мемлекеттік бағдарламалар мақсаттары үшін жауапты органды қамтиды. Қор субсидиялау бағдарламасы бойынша агент ретінде жұмыс істейді. Үкіметтен алған қаржыландыру қаражатты өтегенге дейін қаражаттандыру бағдарламасы бойынша міндеттеме ретінде мойындалады. Болашақта қаржыландыру Үкімет қаржыландырған жобалар үшін төлем ретінде жергілікті банктерге беріледі. Қор жеке қаржыландыруды жергілікті банктерге бергенде, төлем мемлекеттік қаржыландыруды алғанға дейін субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек ретінде есептеледі.

Туынды қаржылық құралдар. Туынды қаржылық құралдар, валютаны айырбастау келісімшарттарын, пайыздық фьючерстерді, болашақ пайыздық мөлшерлеме туралы келісімдерді, валюталық және пайыздық своптарды, сондай-ақ валюталық және пайыздық опциондарды қоса, әділ құны бойынша көрсетіледі.

Барлық туынды құралдар активтер ретінде есепке алынатын болады, егер аталған құралдардың әділ құны оң болып табылатын болса, және міндеттемелер ретінде, егер олардың әділ құны теріс болып табылатын болса. Туынды құралдардың әділ құнын өзгертулер бір жыл ішіндегі пайдаға немесе шығысқа қосылатын болады (туынды қаржылық құралдар бойынша шығындарды шегере отырып кірістер). Қор хеджирлеуді есепке алуды қоланбайды.

Басқа құралдарға кірістірілген кейбір туынды құралдары негізгі шарттан бөлініп шығады, егер олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдерімен және экономикалық сипаттамаларымен тығыз байланыста болмаса.

Табыс салығы. Қаржылық есепте заңнама талабына сәйкес есептік кезеңнің соңында маңызы бойынша күшіне енген немесе қолданыстағы салық салу бойынша шығыстар көрсетілген. Табыс салығы бойынша шығыстар бір жыл ішіндегі ағымдық салықтар бойынша шығыстарды және кейінге қалдырылған салық бойынша шығыстарды қамтиды. Табыс салығы басқа жиынтық кіріс немесе тікелей жеке қаражаттар шотында көрсетілетін меншік иелерімен операциялар құрамында көрсетілетін операцияларға қатысты сомаларды қоспағанда, толық көлемде кірістер немесе шығындар құрамында көрсетіледі, олар тиісінше басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетіледі.

Ағымдық табыс салығы есептік күнгі жағдай бойынша қолданылған пайдаға арналған салық, сондай-ақ алдыңғы жылдар үшін табыс салығының сомасын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасы бойынша мөлшерлемені ескере отырып, есептік кезеңде жоспарланған салық салынатын пайдадан шығатын көлеммен есептеледі. Салық салынатын пайда немесе шығын, егер қаржылық есеп тиісті салықтық декларацияны тапсырғанға дейін бекітілсе, бағалау көрсеткіштеріне негізделеді, әкімшілік және басқа да операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтердің теңгерімдік құны мен оларды қаржылық есепте және оларды салықтық базада көрсету мақсаты үшін анықталған міндеттемелер арасында туындаған уақытша айырмашылықтарға қатысты көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтың көлемі салықтық мөлшерлемелермен анықталады, олар есептік күнгі жағдай бойынша маңызы жөнінде заңмен қолданысқа енгізілген немесе қолданылатындарға негізделі отырып, уақытша айырмашылықты болашақта және қалпына келтіру кезінде қолданады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер салық салу мөлшерлемелерін пайдалана отырып, анықталады, олар қолданылады немесе есепті кезеңнің соңына қолданыста болады, және олар күтілетіндей, уақытша айырмашылықтар немесе кейінге қалдырылған салықтық шығындар іске асырылатын кезеңде қолданылатын болады.

Салық салу базасын азайтатын уақытша айырмашылықтар бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтер және кейінге қалдырылған салықтық шығындар оларға қарсы салық салынатын уақытша айырмашылықтар пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы қаншалықты болуы дәрежесінде көрсетіледі.

Анықталмаған салықтық жайғасымдар. Қордың анықталмаған салықтық жайғасымдарын басшылық әрбір есептік кезеңнің соңында бағалайды. Салықтарға қатысты көрсетілетін міндеттемелер басшылық, егер Қордың салықтық жайғасымын салық органдары дауласа, қосымша салықтық міндеттемелердің туындауы ықтимал деп санаған жағдайда ескеріледі. Мұндай баға есептік кезеңнің соңында күшіне енетін немесе қолданыстағы салықтық заңнаманы және соттың кез-келген белгілі қаулысын немесе ұқсас мәселелер бойынша өзге де шешімдерді түсіндіру негізінде орындалады. Пайдаға кірісті қоспағанда, айыппұлдар, өсімдер мен салықтар міндеттемесі есептік кезеңнің соңында міндеттемелері реттеу үшін қажет басшылықтың ең үздік бағалар шығындары негізінде көрсетіледі.

Міндеттемелердегі резервтер мен аударымдар. Міндеттемедегі резервтер мен аударымдар белгілі мерзімі немесе сомасы бар қаржылық емес сипаттағы міндеттемелерді қамтиды. Резервтер Қорда есептік күнге дейін туындаған міндеттемелер болған кезде (құқықтық немесе қалыптасқан іскерлік тәжірибеден пайда болған), қаржылық есепте көрсетіледі. Бұл жағдайда осы міндеттемелерді орындау үшін Қорға экономикалық ресурстардың жылыстауы талап етілетін жоғары ықтималдық болады және міндеттеме сомасы дәлдіктің жеткілікті деңгейімен бағаланады.

Салықтар секілді міндетті төлемдер мен аударымдар, пайда салығын немесе реттеуші органдар белгілейтін алымдарды қоспағанда, төлеу бойынша міндеттеменің алдындағы кезеңге қатысты ақпарат негізінде, заңнамамен міндетті төлемді төлеу бойынша міндетке алып келетін төлем ретінде анықталатын, міндетті төлемнің туындауына алып келетін міндеттеуші уақиға орын алған кезде міндеттемелер ретінде мойындалады.

Жеткізушілермен есеп айырысу және басқа кредиторлық берешек. Кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек контрагенттер өздерінің міндеттемелерін орындаған кезде мойындалады және амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Акционерлік капитал. Жай акциялар мен дивиденттер басшылықтың қарауы бойынша жарияланады, жеке қаражат ретінде көрсетіледі. Жаңа акциялар эмиссиясына тікелей қатысты қосымша шығындар түсімді азайту ретінде жеке қаражаттар құрамында көрсетіледі (салықты есептеусіз). Әділ құнмен алынған құралдар сомасы шығарылған акциялардың номиналдық құнынан асып кетеді, эмиссиялық кіріс ретінде жеке қаражаттар құрамында көрсетіледі.

Дивиденттер. Дивиденттер олар жарияланған кезең капиталында көрсетіледі. Есептік кезең аяқталғаннан кейін, алайда қаржылық есеп шығаруға бекітілгенге дейін жарияланған барлық дивиденттер туралы ақпарат «Есептік кезең аяқталғаннан кейінгі оқиға» ескертпесінде көрсетіледі. Кірістерді және оның басқа да жұмсалуды бөлу қазақстандық заңнама талабына сәйкес даярланған бухгалтерлік есеп негізінде жүзеге асырылады. Кірістерді бөлу қазақстандық заңнама талабына сәйкес қазақстандық заңнама талабына сәйкес даярланған қаржылық есеп бойынша ағымдағы жылдың таза кіріс негізінде жүзеге асырылады.

Кірістер мен шығыстарды көрсету. Барлық қарыздық құралдар бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы есептеу әдісі бойынша көрсетіледі. Мұндай есеп пайыздық кірістер мен шығыстарға барлық комиссиялар мен шарт тараптары төлеген және алған және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын жиымдарды, мәмілелер бойынша шығындарды, сондай-ақ барлық басқа сыйақыларды немесе дисконттарды қамтиды.

3 Есеп саясаты қағидаттарын қысқаша мазмұндау (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлемеге қатысты комиссиялар қаржылық активті қалыптастыруға немесе алуға немесе қаржылық міндеттемелерді (мысалы, кредит қабілетін бағалау үшін комиссиялық құралдарды тапсыру шартын реттеу мен мәміле бойынша құжаттарды өңдеу үшін кепілдіктерді немесе қамтамасыз етуді бағалау немесе есебі) шығаруға байланысты алынған немесе төленген комиссияларды қамтиды. Нарықтық мөлшерлеме бойынша кредит бергені, міндеттеме шығарғаны үшін Қор алған комиссиялар, егер Қордың нақты кредиттік келісім жасау және оны тапсырғаннан кейін қысқа кезеңнің бойында кредитті іске асыруды жоспарламау ықтималдығы болған жағдайда, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылады. Қор кредит беру бойынша міндеттемені кірістер немесе шығыстар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттеме ретінде жіктемейді.

Егер берілген кредиттер мен басқа да қарыздық құралдарды өз уақытында өтемеуге күмән туындаған жағдайда, олар құнсыздану сомасын анықтау мақсатында болашақ ақша ағынын дисконттау үшін пайдаланылған тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде пайыздық кірісті кезекті көрсету арқылы өтелетін құнға дейін есептен шығарылады.

Барлық басқа комиссиялық кірістер, басқа да кірістер және басқа шығыстар әдеттегідей ұсынылуы тиіс қызметтердің жалпы көлемінде нақты көрсетілген қызметтердің үлесі ретінде анықталатын нақты мәмілелердің аяқталу дәрежесіне байланысты есептеу әдісі бойынша көрсетіледі.

Үшінші тараптар үшін мәмілелерді ұйымдастыру бойынша комиссиялық кірістер, мысалы, кредиттерді, акциялар мен басқа да құнды қағаздарды алу немесе көзделген операцияларды жасау кезінде алынған компанияларды сатып алу немесе сату мәмілелерді аяқтау бойынша көрсетіледі. Инвестициялық қоржындарды басқару мен басқа да басқару және консультациялық қызметтер бойынша комиссиялық кірістер әдеттегідей, жұмсалған уақытқа тең қызметтер көрсету туралы шарттың шартына сәйкес көрсетіледі. Инвестициялық қорлардың активтерін басқару бойынша комиссиялық кірістер аталған қызметтерді көрсету кезеңінің бойында көрсетілген қызметтердің көлеміне үйлесімді көрсетіледі. Бұл принцип мүлкті басқаруға, қаржылық жоспарлауға байланысты қызметтерге қатысты және депозитарлық қызметтерге қатысты қолданылады, олар ұзақ уақыт кезеңінің бойында тұрақты негізде көрсетіледі.

Шетелдік валютаны қайта бағалау. Қордың атқарымдық валютасы Қор өзінің қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық аймақтың валютасы болып табылады. Қордың атқарымдық валютасы және есепті беру валютасы Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы, теңге болып табылады.

Шетелдік валютада есептелген операциялар операцияны жүргізу күніне басым болатын айырбастау бағамы бойынша көрсетіледі. Шетелдік валютада есептелген өтеу операцияларынан бағамдық айырмашылықтар осы күнге белгіленген айырбастау бағамын пайдалана отырып, жиынтықты кіріс туралы есепке қосылады.

Шетелдік валютада есептелген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күнге Қазақстандық қор биржасының (ары қарай «ҚҚБ») ресми айырбастау бағамын пайдалана отырып, теңгеге аударылады. Шетелдік валютадағы ақшалай емес активтер мен міндеттемелер және операциялар операцияны өткізу күніне ҚҚБ айырбастау бағамы бойынша көрсетіледі. Жылдың соңына айырбастау бағамы бойынша қайта есептеу бастапқы құны бойынша бағаланатын ақшалай емес баптарға қолданылмайды. Бағамдық айырмашылықтан пайда мен шығындар жиынтықты кіріс туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шетелдік валютадағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 333.29 теңгені құрады (2015 жылы 31 желтоқсанда: 1 АҚШ доллары үшін 339.47 теңге болған). 2015 жылы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Үкіметі ҚРҰБ-мен бірлесе отырып валюталық дәлізді алып тастау және Теңгенің еркін өзгермелі айырбас бағамына өту туралы шешім қабылдады.

Қызметкерлер құрамын ұстауға және соларға байланысты аударымдарға арналған шығындар. Еңбекақыға, мемлекеттік зейнетақы қорына және әлеуметтік сақтандыру қорына жарналар, жыл сайынғы демалыс пен науқастық қағазға төленген төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Қор қызметкерлеріне тиісті қызметтерді көрсету шаралары бойынша есептеледі. Қорда қандай-да бір құқықтық немесе белгіленген жарналар арқылы мемлекеттік жоспарға сәйкес төлемдерден басқа зейнетақы төлемі немесе балама төлемдер бойынша іскерлік тәжірибеден шығатын міндеттемелер жоқ.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдаулар

Қор есеп сомасында және активтердің теңгерімдік құнына және келесі қаржы жылындағы міндеттемелерде көрсетілгендерге ықпал ететін бағалау мен жорамалдарды жүргізеді. Бағалаулар мен жорамалдар басшылық тәжірибесі мен басшылықтың пікірі бойынша ағымдық міндеттемелер тұрғысында негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерді қоса алғанда, басқа да факторлар негізінде тұрақты талданады. Есептік саясатты қолдану процесінде басшылық сондай-ақ кәсіби пайымдамалар мен бағалауды пайдаланады. Қаржылық есепте көрсетілетін сомалар мен нәтижесі келесі қаржылық жылдың бойындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын түзетудегі маңызды бағаларға барынша елеулі ықпал етеді, олар мыналарды қамтиды:

Қызметтің үздіксіздігі. Басшылық берілген қаржылық есепті қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде дайындаған. Аталған пайымдауды жасау кезінде басшылық Қордың қаржылық жағдайын, ағымдағы әрекеттері, операцияларының табыстылығын және қаржылық ресурстарға қол жеткізуді есепке алған.

Қаржылық мекемелердегі кредиттердің, клиенттердің аванстары мен қаражаттардың құнсыздануынан болған шығындар. Қор қаржылық мекемелердегі өзінің кредиттік қоржыны мен қаражатының құнсыздану мәнін тұрақты негізде талдап отырады. Оны анықтау кезінде бір жыл ішіндегі кірістер мен шығыстардағы құнсызданудан болған шығындарды қадағалап отыру қажет. Қор қаржылық мекемелердегі кредит қоржыны мен қаражаттар бойынша есептік болашақ ақша ағынының өлшенген төмендеуі туралы куәландыратын көрінетін белгілердің бар-жоқтығы туралы кәсіби пайымдауды қолданады, алдымен сол немесе басқа жағдайда жеке кредит бойынша төмендеу анықталуы мүмкін. Мұндай көрсеткіш қарыз алушы төлем мәртебесінің кері өзгерісі немесе активтер бойынша міндеттемелерді орындамауға байланысты ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлар туралы өлшеуге икемді мәліметтерге енгізілуі мүмкін. Басшылық бағаларды кредит тәуекелділігінің ерекшелігі арқылы активтерге және құнсызданудың шынайы белгілеріне қатысты өткен жылдардағы шығыстар туралы мәліметтер негізінде қолданады. Сомаларды бағалау үшін пайдаланылатын әдістеме мен жорамал және болашақ ақша қаражаты ағынының мерзімі есептік және нақты шығындар арасындағы кез-келген қайшылықты төмендету үшін тұрақты талданады.

Қор 12,918,566 мың теңге сомасында қаржы мекемелеріндегі қаражаттар бойынша кредит қоржынының құнсыздануынан болған шығынды мойындады (2015 ж.: 230,110 мың теңге сомасында құнсыздануға арналған резервті қалпына келтіру). 9 және 10 Ескертпелерін қараңыз.

Қаржы мекемелеріндегі қаражаттар бойынша құнсызданудан болған шығындарды Қор жеке негізде бағалайды. Құнсызданудың негізгі белгісі – банктердің дефолты немесе халықаралық рейтинг агенттіктерімен банктердің кредиттік рейтингісінің төмендетілуі болып табылады.

ҚРҰБ Басқармасының 2016 жылы 26 желтоқсандағы №291 қаулысына сәйкес, «Казинвестбанк» АҚ-н банк операциялары мен өзге операцияларды жүргізу және құнды қағаздар нарығында қызмет ету лицензиясынан айыру туралы шешім қабылдады. Бағалаудың негізінде Қор басшылығы 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9,941,389 мың теңге сомасында «Казинвестбанк» АҚ берген кредиттер бойынша берешек сомаларына арналған 100% провизия құрды. Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелермен берілген кредиттер бойынша дисконттың 7,306,913 мың теңге көлеміндегі амортизацияланбаған сомасыпайыздық табыстың құрамындағы пайдаға немесе шығынға көшірілді. 9 және 19 Ескертпелерді қараңыз.

ҚРҰБ Басқармасының 2016 жылы 28 қазандағы №245 қаулысымен, 2016 жылдың 1 қарашасынан бастап жеке тұлғалардың банк шоттарын ашу, депозиттер қабылдау бөлігінде «Delta Bank» АҚ-ның құнды қағаздар нарығындағы қызмет пен банкілік және өзге операцияларды жүргізуге арналған лицензиясының қолданылуы 3 ай мерзімге уақытша тоқтатылды. 2016 жылы 29 желтоқсанда ҚРҰБ «Delta Bank» АҚ-ның жеке тұлғалардың депозиттері мен шоттарын ашуға арналған лицензиясының қолданылуын жалғастырды.

2016 жылдың 30 желтоқсанында Standard and Poor's рейтинг агенттігі «Delta Bank» АҚ-ның кредиттік рейтингін В деңгейінен CCC+ деңгейіне дейін төмендетті. «Delta Bank» берген кредиттердің құрамында 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 14,762,131 мың теңге көлемінде Азия Даму Банкінің (әрі қарай «АДБ») қаражаты бар болды (2015 ж.: 14,027,162 мың теңге). Кредиттік рейтингі В- деңгейінен төмен түсірілгендіктен, АДБ берілген қаражатты қайтарып алу құқығын иемденеді. Осы есептің жасалу күнінде, берілген қаражатқа қатысты әрі қарай әрекет ету туралы шешім қабылданған жоқ.

2016 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Delta Bank» АҚ берген кредиттердің жиынтық сомасы 25,121,870 мың теңгені құрады (2015 ж.: 26,123,991 мың теңге) және нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелермен берілген қарыздар бойынша дисконт 4,151,448 мың теңгені құрады (2015 ж.: 4,226,052 мың теңге). Бағалаудың негізінде Қор басшылығы «Delta Bank» АҚ берген кредиттер бойынша берешек сомаларының құнсыздауына арналған 2,092,468 мың теңге көлемінде провизия құрды, 9 Ескертпесін қараңыз.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдаулар (жалғасы)

Бағалау кезінде Қор басшылығы есепті кезеңнің аяқталуынан кейінгі уақиғалардың әсерін назарға алды. 2017 жылдың 16 ақпанында Standard and Poor's рейтинг агенттігі «Delta Bank» АҚ кредиттік рейтингін D деңгейіне дейін төмендетті. 2017 жылдың 1 қаңтарынан бастап, осы есептің жасалған күніне дейін «Delta Bank» АҚ Қордан алынған кредиттер бойынша негізгі қарыздың 3,926,604 мың теңге сомасын және есептелген пайыздардың 698,184 мың теңге сомасын өтеді. Бұл сомалардың құрамындағы 3,688,205 мың теңге Түптөркін компанияның қаражатынан берілген кредиттер бойынша негізгі қарызды мерзімінен бұрын ішінара өтеуге бағытталды. Кредиттердің шарттарының талаптарына сәйкес, бұл кредиттер бойынша негізгі қарызды өтеу – кредиттердің қолданылу мерзімінің соңында, 2034 – 2035 жылдары орын алуы тиіс.

Құнсыздануға арналған резервті қалпына келтіру. Қор 926,986 мың теңге сомасында клиенттерге қарыздар мен аванстар бойынша кредиттің құнсыздануына арналған резервтерді қалпына келтірді (2015 ж.: 603,824 мың теңге), негізінен төлемдер мен кепілзаттық мүлкіті алумен байланысты кредит қоржынының 612,366 мың теңге сомасында құнсыздануға арналған резервті қалпына келтірді (2013 ж.: 307,685 мың теңге), негізінен, қарыз алушылардың қаржылық жағдайын жақсартумен байланысты. 10 Ескертпесін қараңыз.

Туынды қаржылық құралдардың және кейбір басқа қаржылық құралдардың әділ құны. Оларды бағалау 30 ескертпеде ұсынылған бақыланатын нарықтық бағалар пайдаланылатын рұқсат берулер негізінде жүзеге асырылатын қаржылық құралдардың әділ құны туралы ақпарат.

2014 жылы желтоқсан айында және 2015 жылы қазан айында Қор АДБ-дан АҚШ долларымен алынған қарыздармен байланысты валюталық тәуекелді барынша азайту мақсатында коммерциялық банктермен 5 жылдық тиянақталған своп шарттарын жасады (14 Ескертпесі). Қор есепті күндегі своп шарттарының әділ құнын бағалады, ал бұл – 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 40,893,758 теңге көлемінде туынды қаржы құралдарының әділ құнын (2015 ж.: 45,796,039 мың теңге) және 7,781,996 мың теңге көлеміндегі қаржылық туынды құралдармен операциялар жасаудан орын алған шығынды (2015 ж.: 43,179,702 мың теңге көлеміндегі табыс) мойындауға алып келді. Қор 2016 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың ішінде АДБ қарыздары бойынша 2,196,948 мың теңге көлемінде валюталық табыс көрді (2015 ж.: 33,770,274 мың теңге көлеміндегі шығын). 14 және 22 Ескертпелерін қараңыз.

Әділ құнын бағалау кезінде Қор Қазақстанның елдік тәуекеліне түзетілген, АҚШ доллары мен қазақстандық теңге бойынша тәуекелсіз мөлшерлемелердің пайдаланылуымен дисконтталған ақша ағындары әдісін қолданды. 13, 21 және 29 Ескертпелерін қараңыз.

Байланысты тараптармен операцияларды бастапқы мойындау. Өзінің қалыпты қызметінің барысында Топ байланысты тараптармен операцияларды жүргізеді. ХҚЕС 39 сәйкес қаржылық құралдар бастапқыда әділ құны бойынша көрсетілуі тиіс. Мұндай операциялар үшін белсенді нарық болмаған жағдайда, операцияның нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша жүзеге асырылғанын анықтау үшін кәсіби пайымдаулар пайдаланылады. Пайымдау үшін негіз ретінде байланысты емес тараптармен операциялардың ұқсас түрлеріне баға белгіленімі болып табылады. Байланысты тараптармен операцияларға қатысты шарттар 32 ескертпеде көрсетілген.

Нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша қаржылық құралдарды бастапқы мойындау. Өзінің қалыпты қызметі барысында Қор үшінші тараптармен, негізінен байланысты тараптармен, нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша операцияларды жүргізеді. ХҚЕС 39 сәйкес қаржылық құралдар бастапқыда әділ құны бойынша көрсетілуі тиіс. Пайымдау үшін негіз ретінде – байланысты емес тараптармен операциялардың ұқсас түрлеріне баға белгіленімі және тиімді пайыздық мөлшерлемені талдау болып табылады.

2015 жылы қаңтар айында Қор өңдеуші өнеркәсіп саласында жұмыс істейтін шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін қолдау жөніндегі мемлекеттік бағдарламаның шегінде 2014 жылы желтоқсан айында «Бейтерек» ҰБХ» АҚ-дан алынған қаражатты толығымен орналастырды. 10 миллиард теңге көлеміндегі қаражат 20 жыл өтеу мерзімімен коммерциялық банктерде жылдық 2% мөлшерлеменен орналастырылды. Банктерге берілген қарыздардың әділ құнын бағалау барысында Қор басшылығы әрбір кредиттік рейтинг үшін Кредиттік Дефолттық Спрэд негізінде әрбір банктің өзіндік кредиттік тәуекелдерін пайдаланды. Кредиттік Дефолттық Спрэд 20 жылға экстраполяцияланған 10-жылдық мемлекеттік облигациялар бойынша табыстылық қисығынан алынған 6.06%, негізгі мөлшерлемеге түзетілді. Тиімді пайыздық мөлшерлемелерді пайдалану – 2015 жылы 7,142,557 мың теңге көлемінде нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша қаржы құралдарын бастапқы мойындау барысындағы шығындардың мойындалуына алып келді. 9 және 23 Ескертпелерін қараңыз. Сондай-ақ Түптөркін компаниядан алынған қарыз бойынша келешек кезеңдердің табысы 2015 жылы 7,032,896 мың теңге көлемінде нарықтықтан төмен мөлшерлеме бойынша қаржы құралын бастапқы мойындау барысындағы табыс ретінде мойындалды. 23 Ескертпесін қараңыз.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдаулар (жалғасы)

2015 жылы наурыз айында Қор «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-дан нарықтықтан төмен мөлшерлеме бойынша жылдық 0.15% мөлшерінде 50 миллиард теңге көлемінде 20 жылдық қарыз алды. Тиімді пайыздық мөлшерлемені анықтау үшін Қор басшылығы мемлекеттік облигациялар бойынша қисық табыстылықты пайдаланады және желілік регрессия бойынша 20 жылға экстраполяциялайды. Алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме, жылдық 6.71%, есепті кезеңде алынған қарыздың әділ құнын есептеу үшін пайдаланылды. Нәтижесінде, 2015 жылы нарықтықтан төмен мөлшерлеме бойынша қаржы құралын бастапқы мойындау барысында 35,504,774 мың теңге көлемінде табыс түзілді. 14 және 23 Ескертпелерін қараңыз.

Бұл қаражат 20 жыл өтеу мерзімімен коммерциялық банктерде жылдық 2% мөлшерлеменен орналастырылды. Банктерге берілген қарыздардың әділ құнын бағалау барысында Қор басшылығы әрбір кредиттік рейтинг үшін Кредиттік Дефолттық Спрэд негізінде әрбір банктің өзіндік кредиттік тәуекелдерін пайдаланды. Кредитный Дефолтный Кредиттік Дефолттық Спрэд 20 жылға экстраполяцияланған 10-жылдық мемлекеттік облигациялар бойынша табыстылық қисығынан алынған 6.27%, негізгі мөлшерлемеге түзетілді. Тиімді пайыздық мөлшерлемелерді пайдалану – 35,799,926 мың теңге көлемінде нарықтықтан төмен мөлшерлемелер бойынша қаржы құралдарын бастапқы мойындау барысындағы шығындардың мойындалуына алып келді. 17 және 23 Ескертпелерін қараңыз.

2015 жылы қазан айында Қор АДБ-дан пайыздық мөлшерлемесі жылдық 0.9207% мөлшерімен және 2020 жылы қыркүйек айында өтеу мерзімімен 228 миллион АҚШ доллары көлемінде қарыз алды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы және 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, бүкіл қаражат мақұлданған қазақстандық коммерциялық банктерде толығымен орналастырылды. Қор басшылығы осы қарыздардың әділ құнын бағалай отырып кәсіби пайымдау қолданды. Қор басшылығы қарыз алу бойынша және кредит беру бойынша екі мәміле де жеткілікті деңгейде бірегей болып табылады деген қорытындыға келген, себебі Қор да, АДБ де даму институттары болып табылады және нарықта мұндай мәмілелер жоқ. Осыған орай, мәміленің бағасы негізгі немесе неғұрлым пайдалы нарық үшін қолданыстағы баға болып табыла отырып, мәміле бойынша шығындарды ескере отырып, кейінгі түзетуді қажет етпейді. Осылайша, мәміленің бағасы бастапқы мойындау кезінде қарыз қаражаттарының әділ құнын білдіреді және ешқандай түзетулерді талап етпейді. 14 Ескертпесін қараңыз.

Шығарылған кепілдіктердің әділ құны. 2015 жылы Қор «Банк ЦентрКредит» АҚ үшін 27,220 миллион теңге сомасына Еуропа Қайта Құру және Даму Банкінде (әрі қарай «ЕҚҚДБ») «Банк ЦентрКредит» АҚ ашқан кредит желілері бойынша кепілдіктер шығарды. 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ ЕҚҚДБ-дан 27,220 миллион теңге сомасына қарыз алды (2015 ж.: 18,610 миллион теңге). Қор басшылығы 229,222 мың теңге көлемінде «Банк ЦентрКредит» АҚ алған, есептелген комиссиялық табыс сомасына негізделген осы кепілдіктердің әділ құнын бағалады. 16 және 28 Ескертпелерін қараңыз.

2016 жылы Қор «ForteBank» АҚ және «КМФ» Микроқаржылық ұйымы» ЖШС (әрі қарай «КМФ» МҚҰ») үшін 9,907 миллион теңге және тиісінше 3,776 миллион теңге сомасына ЕҚҚДБ-да «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ашқан кредит желілері бойынша кепілдіктер шығарды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ 9,907 миллион теңге және тиісінше 3,776 миллион теңге қарыз алды. Қор басшылығы 35,883 мың теңге және тиісінше 32,303 мың теңге көлемінде «ForteBank» АҚ мен «КМФ» МҚҰ-дан алынған, есептелген комиссиялық табыс сомасына негізделген осы кепілдіктердің әділ құнын бағалады. 16 және 28 Ескертпелерін қараңыз.

Қор басшылығы осы кепілдіктердің құнсыздануына резерв құрған жоқ, өйткені «Банк ЦентрКредит» АҚ-ны, «ForteBank» АҚ-ны және «КМФ» МҚҰ-ны қарыз шарттарының талаптарына сәйкес қарыздарды уақытылы және толық көлемде өтеуге қабілетті деп есептейді.

5 Жаңа немесе қайта қарастырылған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу

Төменде аталып өткен, қайта қаралған стандарттар 2016 жылы 1 қаңтардан бастап Қор үшін міндетті болды, бірақ Қорға елеулі әсерін тигізген жоқ:

- ХҚЕС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмалардың шоттары» (2014 жылы қаңтар айында шығарылған және 2016 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IAS) 16 және ХҚЕС (IAS) 38 түзетулер – «Амортизацияның жол берілген әдістерін түсіндіру» (2014 жылы 12 мамырда шығарылған және 2016 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС жыл сайынғы жақсартылары, 2014 ж. (2014 жылы 25 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Ақпаратты ашу саласындағы бастама» – ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер (2014 жылы желтоқсан айында шығарылған және 2016 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

6 Жаңа есептік қағидалар

Бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмелер жарияланды, олар 2017 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын және Қор әлі мерзімінен бұрын қабылдамаған жылдық мерзімдер үшін міндетті болып табылады:

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар: Жіктеме мен бағалау» (2014 жылы шілде айында енгізілген өзгертулерімен, 2018 жылы 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе очсы күннен кейін күшіне енеді). Стандарттың негізгі ерекшеліктері мынадай:

- Қаржылық активтер үш бағалау санаттары бойынша жіктелуі тиіс: амортизациялық құн бойынша артынша бағаланатын, басқа жиынтықты кіріс арқылы әділ құны бойынша артынша бағаланатын, және пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша артынша бағаланатын.
- Қарыз құралдарын жіктеу – ұйымның қаржы активтерін басқарудың бизнес-үлгілеріне және шартпен қарастырылған ақша қаражаттарының ағынына тек негізгі соманы және пайыздарды төлеу ғана кіретін-кірмейтініне тәуелді болады. Егер борыштық құрал құралдарды алу үшін ұсталатын болса, онда ол амортизациялық құны бойынша есепке алынуы мүмкін, егер ол бұл жағдайда негізгі сома мен пайыздарды төлеу туралы талапқа сәйкес келетін болса. Кәсіпорын бір мезгілде активтердің ақша қаражаттарының ағындары ұстап қалатын және активтерді сататын кезде қоржында ұсталып қалатын негізгі сомалар мен пайыздарды төлеу туралы талапқа жауап беретін борыштық құралдар әділ құны бойынша көрсетілетін санаттарға жатқызылуы мүмкін, оларды өзгерту басқа жиынтықты кіріс құрамында көрсетіледі. Құрамында ақша қаражаттарының ағыны жоқ, негізгі сома мен пайыздарды ғана төлеу туралы талапқа жауап беретін қаржылық активтер әділ құны бойынша бағалануы тиіс, оны өзгертулер табыстың немесе шығынның құрамында көрсетілетін болады (мысалы, туынды құралдар). Кіріктірілген туынды құралдар қаржылық активтерде бөлінбейді, тек негізгі сома мен пайыздарды төлеу шарттарын сақтауды бағалау кезінде олардың құрамына кіреді.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрдайым әділ құны бойынша бағаланады. Бұл ретте басшылық басқа жиынтықты кірістің құрамындағы әділ құнның өзгерістерін көрсету туралы соңғы шешімді қабылдай алады, егер қарастырылатын құрал саудаға арналмаған болса. Егер де үлестік құрал «сауда-саттыққа арналғандар» санатына жататын болса, онда әділ құнына өзгертулер пайданың немесе шығынның құрамына берілетін болады.
- ХҚЕС (IAS) 39 талаптарының көпшілігі және қаржылық міндеттемелерді жіктеу мен бағалауға қатыстылар өзгерістерсіз ХҚЕС (IFRS) 9 көшірілді. Негізгі ерекшелік басқа жиынтық кірістер құрамында кірістер немесе шығыстар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санаттарға жатқызылған қаржылық міндеттемелердің жеке кредиттік тәуекеліне өзгерістердің тиімділігін ашу үшін компанияға талап болып табылады.
- ХҚЕС (IFRS) 9 құнсызданудан шығындарды мойындаудың жаңа үлгісін енгізеді: күтілетін кредит шығындарының үлгісі. Үлгі «үш сатылы» тәсілді қарастырады, ол кредиттіктің қаржылық активтер ретінде оларды бастапқы мойындау сәтінен бастап өзгеруіне негізделген. Тәжірибеде бұл жаңа ережелер, кредит активтерімен құнсызданған болып табылмайтын қаржылық активтерді бастапқы мойындау кезінде, 12 ай ішіндегі күтілетін кредиттік шығындарға тең кәсіпорынның лездік шығындарды ескеруі тиіс екендігін білдіреді (немесе сауда-саттықтық дебиторлық берешектер үшін барлық қолданылу мерзімі ішінде күтілетін кредиттік шығындар). Кредит тәуекелділігін елеулі артуы орын алған жағдайларда, құнсыздану 12 ай ішіндегі кредитшығындарымен емес, кредиттің барлық қолданылу мерзімі үшін кредит шығындарын пайдалана отырып, бағаланады. Үлгі желгерлік және сауда-саттықтық дебиторлық берешек үшін операциялық ықшамдауды қарастырады.

6 Жаңа есептік қағидалар (жалғасы)

- Хеджирлеу кезінде есепке алуға қойылатын қайта қарастырылған талаптар тәуекелдерді басқарумен есепке алудың неғұрлым тығыз байланысын қамтамасыз етеді. Аталған стандарт ұйымдарға есеп саясатын таңдау мүмкіндігін береді: олар хеджирлеуді ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес қолданулары мүмкін немесе ХҚЕС (IAS) 39 хеджирлеудің барлық қатынастарына қолдануды жалғастыруы мүмкін, себебі стандартта макрохеджирлеу кезінде есепке алу қарастырылмайды.

Бұл стандарт Қордың кредиттік қоржынының құнсыздануына арналған резервтерге едәуір әсер етеді деп күтілуде. Қазіргі уақытта Қор осы жаңа стандарттың қаржы есептемесіне қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

ХҚЕС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарттар бойынша ақшалай түсім (2014 жылы 28 мамырда шығарылған және 2017 жылы 1 қаңтарда және сол күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт негізгі қағидатты ендіреді, оған сәйкес ақшалай түсім тауарлар немесе қызметтер клиентке мәміле бағасы бойынша тапсырылатын кезде мойындалуы тиіс. Тауарлардың немесе қызметтердің кез келген жеке партиялары жеке мойындалулары тиіс, ал барлық мәмілелер және келісімшарттық бағамен ретроспективті мәмілелер, ережеге сай, жеке элементтерге бөлінеді. Егер сыйақы мөлшері қандай да бір себептермен өзгертін болса, ең төменгі сомаларды қабылдау керек, егер олар қайта қарастырудың елеулі тәуекеліне ұшырамаған болса. Клиенттермен келісімшарттарды қамтамасыз етумен байланысты шығындар келісімшарттан пайда алынған мерзім ішінде сол мерзімге капиталдандырылуы және амортизацияландырылуы тиіс. Қазіргі уақытта Қор осы жаңа стандарттың қаржы есептемесіне қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» (2016 жылы 13 қаңтарда шығарылған және 2017 жылы 1 қаңтарда және сол күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашу қағидаттарын белгілейді. Барлық жалгерлік шарттар жалгерлік шарттың қолданылуы басталған сәттен бастап жалға алушының активті пайдалану құқығын алуына, сондай-ақ уақыт кезеңі ішінде жалгерлік төлемдер жүзеге асырылатын болса қаржыландыру алуға әкеледі. Осыған сәйкес, ХҚЕС (IFRS) 16 жалдаудың ХҚЕС (IAS) 17 көзделгендей тәртіпте операциялық немесе қаржылық ретінде сыныпталуын жояды, және бұның орнына жалға алушылар үшін жалға алу операциялары есепке алудың бірыңғай үлгісін енгізеді. Жалға алушылар мынаны мойындауы тиіс: (а) 12 айдан артық қолданылу мерзімі бар барлық жалгерлік шарттарға қатысты активтер мен міндеттемелер, бірақ жалдау нысанының құны мардымсыз болған жағдайларды қоспағанда, және (б) жалдау нысандарын пайда мен шығын туралы есепте жалгерлік міндеттемелер бойынша пайыздардан бөлек амортизациялау. Жалға берушідегі жалдаудың есебіне қатысты ХҚЕС (IFRS) 16, негізі, ХҚЕС (IAS) 17 көзделген есепке қойылатын талаптарды сақтайды. Осылайша, жалға беруші жалгерлік шарттарды операциялық немесе қаржылық жалдау ретінде жіктеуін және, тиісінше, оларды есептемеде әр-түрлі жолмен көрсетуді жалғастырады. Қазіргі уақытта Қор осы жаңа стандарттың қаржы есептемесіне қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

«Ақпаратты ашу саласындағы бастама» – ХҚЕС (IAS) 7 түзетулер (2016 жылы 29 қаңтарда шығарылған және шығарылған және 2017 жылы 1 қаңтарда және сол күннен кейін басталатын кезеңдер үшін күшіне енеді). ХҚЕС (IAS) 7 енгізілген түзетулер қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелерге енгізілген өзгертулерді салыстырып тексеру туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. Қор 2017 жыл үшін өзінің қаржы есептемесіндегі мұндай ақпараттың ашылуын ұсынады.

Төменде аталып өткен өзге жаңа есептік қағидалардың қабылдануы Қорға елеулі әсер етпейді деп күтілуде:

- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер – «Инвестор мен оның қауымдастырылған ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелерде активтерді сату және салу» (2014 жылы 11 қыркүйекте шығарылған және ХҚЕС жөніндегі Кеңеспен анықталатын күні немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Іске асырылмаған шығындарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» - ХҚЕС (IAS) 12 түзетулер (2016 жылы 19 қаңтарда шығарылған және ХҚЕС жөніндегі Кеңеспен анықталатын күні немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 15 түзетулер «Сатып алушылармен шарттар бойынша ақшалай түсім» (2016 жылы 12 сәуірде шығарылған 2018 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 2 түзетулер «Акцияларға негізделген төлем» (2016 жылы 20 маусымда шығарылған 2018 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 4 түзетулер «Сақтандыру шарттары» (2016 жылы 12 қыркүйекте шығарылған 2018 жылы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Егер жоғарыда өзге жағдайлар көрсетілмеген болса, осы жаңа стандарттар мен түсіндірмелер Қордың қаржылық есептемесіне елеулі әсерін тигізбейді.

7 Ақша қаражаттары мен олардың баламалары

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Талап етілгенге дейінгі банк шоттардағы қалдықтар	40,790,450	33,250,959
ҚРҰБ шотындағы қалдықтар (міндетті қорлардан басқа)	3,235,283	14
Кассадағы ақша қаражаттары	1,281	2,013
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны	44,027,014	33,252,986

Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар шағын және орташа кәсіпкерлік субъектілерін субсидиялау үшін алынған қаражатты қамтиды. 15-ескертпені қараңыз.

2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚРҰБ шоттарындағы қалдықтар оның кредиттерін ішінара өтеу үшін «Казинвестбанк» АҚ-нан алынған қаражатпен берілген. 9-ескертпені қараңыз.

Төмендегі кестеде 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Standard and Poor's рейтингі негізінде кредиттік сапа бойынша ақшалай қаражат пен олардың баламаларының талдамасы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл			31 желтоқсан, 2015 жыл		
	Міндетті қорларды қосқандағы ҚРҰБ шотындағы қалдықтар	Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар	Жиыны	Міндетті қорларды қосқандағы ҚРҰБ шотындағы қалдықтар	Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар	Жиыны
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>						
- Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі	3,235,283	-	3,235,283	14	-	14
- BBB- және BBB+ аралығындағы рейтингпен	-	3,089	3,089	-	151,070	151,070
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	11,166,130	11,166,130	-	9,140,683	9,140,683
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	29,612,683	29,612,683	-	23,676,759	23,676,759
- CCC- және CCC+ аралығындағы рейтингпен	-	67	67	-	281,666	281,666
- рейтингі жоқ	-	8,481	8,481	-	781	781
Кассадағы ақшалай қаражатты қоспағандағы ақша қаражаттар мен олардың баламаларының жиыны	3,235,283	40,790,450	44,025,733	14	33,250,959	33,250,973

2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «ССС» рейтингімен талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар «Delta Bank» АҚ-нда талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтарды білдіреді (2015 ж.: сәйкесінше «ForteBank» АҚ мен «АТФ Банк» АҚ-нда талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар 155,475 мың теңге және 126,191 мың теңге). Қор басшылығы оларды толық мөлшерде қайтарылады деп есептейді.

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының әділетті құнына қатысты 30-ескертпені қараңыз. Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеден берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеден берілген.

8 Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Корпоративтік облигациялар	3,717,475	3,167,823
Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	2,352,106	3,154,319
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар жиыны	6,069,581	6,322,142

Қор Қордың сауда портфелінің бөлігі болып табылмайтын, жоғарыда көрсетілген құнды қағаздарды қайтарып алынбайтын тәртіпте пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бастапқыда көрсетілетін құнды қағаздар ретінде топтастырды. Мұндай құнды қағаздар инвестициялық саясатта құжатпен бекітілген стратегияға сәйкес әділетті құны бойынша бақыланады және бағаланады.

Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын санатқа жатқызылған, сондай-ақ, кредиттік тәуекелмен белгіленген шығынға алынатын қаражатты көрсететін құнды қағаздар әділетті құны бойынша көрсетіледі.

Төменде 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік сапа бойынша пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бағаланатын қарыз құнды қағаздарды талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	Корпоративтік облигациялар	Жиыны
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- BBB- және BBB+ аралығындағы рейтингпен	2,352,106	-	2,352,106
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	2,468,232	2,468,232
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	1,249,243	1,249,243
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын, мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған борышқорлық құнды қағаздар жиыны	2,352,106	3,717,475	6,069,581

Төменде 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік сапа бойынша пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бағаланатын қарыз құнды қағаздарды талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	Корпоративтік облигациялар	Жиыны
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- BBB- және BBB+ аралығындағы рейтингпен	3,154,319	-	3,154,319
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	2,049,840	2,049,840
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	-	1,117,983	1,117,983
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын, мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған борышқорлық құнды қағаздардың жиыны	3,154,319	3,167,823	6,322,142

Кредиттік рейтинг Standard and Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын балама мәнге дейін айырбасталатын Standard and Poor's агенттігінің және Moody's, агенттігінің рейтингісіне негізделген. Өзгерістері мерзімдегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін, әділетті құны бойынша бағаланатын ешбір қаржылық активтер мерзімі өтіп кеткен болып есептелмейді. Қарыз құнды қағаздарда қамсыздандыру болмайды.

Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздардың әділетті құнына қатысты 30-ескертпені қараңыз. Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеде берілген. Байланысты тараптар шығарған, пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар туралы ақпарат 32-ескертпеде берілген.

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Қаржы мекемелері берген несиелер	219,521,432	248,202,475
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	37,154,593	8,044,039
Несиелердің құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(14,211,579)	(1,293,013)
Қаржы мекемелеріндегі қаражат жиыны	242,464,446	254,953,501

2016 жылы тамызда шағын және орташа кәсіпорындарға арналған АДБ-нің инвестициялық бағдарламасының I-ші траншының мерзімі аяқталып қалды. Бағдарлама қатысқан үш банк 22,200 миллион теңге көлемінде алынған кредиттер бойынша негіз қарызын өтеді. Алынған қаражат алынған қарызды өтеу есебінен АДБ-не аударылды. 14-ескертпені қараңыз.

2016 жыл бойына «Казкоммерцбанк» АҚ 16,333,800 мың теңге көлемінде шағын және орташа кәсіпорындарға арналған АДБ-не инвестициялық бағдарламасының III-ші траншының қаражатынан алынған қарыздың бөлігін мерзімінен бұрын өтеді.

2016 жылы желтоқсанда «Казинвестбанк» АҚ 3,235,270 мың теңге көлемінде Қордан алынған кредиттерді мерзімінен бұрын өтеді. 2016 жылы 26 желтоқсанда ҚРҰБ «Казинвестбанк» АҚ-нан банк операциялары мен басқа операцияларды жүргізу және құнды қағаздар нарығында қызмет көрсету лицензиясын алып қойды. Басшылықтың бағалау негізінде Қор 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9,941,389 мың сомасындағы «Казинвестбанк» АҚ-на берілген кредиттер бойынша қарыз сомасын қамсыздандыру жөнінде 100% провизияны жасап шығарды. 7,306,913 мың теңге көлеміндегі нарықтан төмен мөлшерлемеде берілген кредиттер бойынша дисконттың самортизацияланбаған сомасы пайыздық пайда құрамындағы пайдаға немесе шығынға аударылды. 4-ші және 19-шы ескертпелерді қараңыз.

2016 жылы 30 желтоқсанда Standard and Poor's рейтингтік агенттігі «Delta Bank» АҚ-ның кредиттік рейтингін В-тен ССС+ төмендетті. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 14,762,131 мың теңге мөлшерінде АДБ-нің қаражаты бар (2015 ж.: 14,027,162 мың теңге). Кредиттік рейтингті В- түрінен төменге түсіру нәтижесінде АДБ берілген қаражатты қайтарып алу құқығына иеленеді. Осы есеп жасалған күні берілген қаражатқа қатысты әрі қарайғы әрекет қабылданбады.

2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Delta Bank» АҚ-на берілген кредиттердің жалпы сомасы 25,121,870 мың теңгені (2015 ж.: 26,123,991 мың теңгені) және нарықтан төмен мөлшерлемеде берілген қарыздар бойынша дисконт 4,151,448 мың теңгені құрады (2015 ж.: 4,226,052 мың теңге). Басшылықтың бағалау негізінде Қор 2,092,468 мың мөлшерде «Delta Bank» АҚ-на берілген кредиттер бойынша қарыз сомасын қамсыздандыру жөнінде провизияны жасап шығарды. 4-ескертпені қараңыз.

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төменде 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік сапа бойынша банктердегі қаражатты талдау берілген:

	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>			
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- ВВВ- және ВВВ+ аралығындағы рейтингпен	-	10,178,889	10,178,889
- ВВ- және ВВ+ аралығындағы рейтингпен	39,537,719	-	39,537,719
- В- және В+ аралығындағы рейтингпен	141,864,890	26,975,704	168,840,594
- рейтингі жоқ	4,708,120	-	4,708,120
Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмағандардың жиыны	186,110,729	37,154,593	223,265,322
<i>Жекелей құнсызданғандар</i>			
- төлемді кешіктірмей	32,104,178	-	32,104,178
- төлемді 181 және 360 аралығында кешіктірумен	557,775	-	557,775
- төлемді 360 күннен астам кешіктірумен	748,750	-	748,750
Жекелей құнсызданғандың жиыны (жалпы сома)	33,410,703	-	33,410,703
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(14,211,579)	-	(14,211,579)
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттың жиыны	205,309,853	37,154,593	242,464,446

9 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төменде 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік сапа бойынша қаржы мекемелерінде қаражатты талдау берілген:

	Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>			
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>			
- ВВ- және ВВ+ аралығындағы рейтингпен	36,638,366	1,757,164	38,395,530
- В- және В+ аралығындағы рейтингпен	182,679,960	6,286,875	188,966,835
- ССС- және ССС+ аралығындағы рейтингпен	21,918,306	-	21,918,306
- рейтингі жоқ	5,329,104	-	5,329,104
Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмағандардың жиыны	246,565,736	8,044,039	254,609,775
<i>Жекелей құнсызданған</i>			
- төлемді кешіктірмей	1,463,837	-	1,463,837
- төлемді 360 күннен астам кешіктірумен	172,902	-	172,902
Жекелей құнсызданғандардың жиыны (жалпы сома)	1,636,739	-	1,636,739
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(1,293,013)	-	(1,293,013)
Қаржы мекемелеріндегі қаражаттың жиыны	246,909,462	8,044,039	254,953,501

2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша рейтингі «ССС» қаржы мекемелеріндегі мерзімі өтіп кетпеген және құнсызданбаған қаражат сәйкесінше 15,201,669 мың теңге және 6,716,637 мың теңге көлемінде «ForteBank» АҚ-на және «АТФ Банк» АҚ-на берілген кредиттерді білдіреді). Қор басшылығы бұл кредиттерді қамсыздандыруға қор жасаған жоқ, себебі оларды толық мөлшерде қайтарып алынады деп есептейді.

Кредиттік рейтинг Standard and Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын балама мәнге дейін айырбасталатын Standard and Poor's агенттігінің (бұл рейтинг болған жағдайда) және Moody's, агенттігінің рейтингіне негізделген.

Қаржы мекемесі берген қаражаттың құнсыздануы жөніндегі мәселені қарастыру кезінде, Қордың назар аудар аударатын негізгі факторы оның мерзімінің өтіп кету күйі болып табылады. Осының негізінде жоғарыда Қор жеке тәртіпте құнсызданған деп анықтаған, қаржы мекемелеріне берілген қаражаттың қаржы мерзімі бойынша талдауды берді.

Төменде қаржы мекемелеріндегі құнсыздануға байланысты қордың өзгерістерін талдау берілген:

	2016 ж. Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	2015 ж. Қаржы мекемелеріне берілген несиелер
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>		
1 қаңтардағы құнсыздануға байланысты қор	1,293,013	1,523,123
Жыл бойына құнсыздануға байланысты қорға бөлінген сома/ (қорды қалпына келтіру)	12,918,566	(230,110)
31 желтоқсандағы құнсыздануға байланысты қор	14,211,579	1,293,013

Қаржы мекемелеріндегі қаражаттың әрбір санатының әділетті құны туралы ақпарат 30-ескертпеде берілген. Қаржы мекемелеріндегі қаражаттың пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеде берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Шағын және орташа кәсіпорындарға несиелер	1,480,271	1,530,859
Шағын кредиттік ұйымдар кредиттері	947,083	1,139,219
Қаржылық жалгерлікке таза инвестиция	124,913	128,010
Басқа несиелер	17,039	18,819
Кредиттердің құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(2,493,165)	(2,715,305)
Клиенттерге несиелер мен аванстардың жиыны	76,141	101,602

Төменде 2016 жыл бойына несие портфелінің құнсыздануы бойынша қор өзгерістеріне талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Шағын және орташа кәсіпорындар несиелері	Шағын қаржы ұйымдар несиелері	Қаржылық жалгерлікке таза инвестиция	Басқа несиелер	Жиыны
2016 жылдың 1 қаңтарындағы құнсыздануына байланысты қор	1,466,763	1,120,532	128,010	-	2,715,305
Жыл бойына құнсыздануға байланысты қорды қалпына келтіру	(15,660)	(156,592)	(3,097)	-	(175,349)
Жыл бойына үмітсіз ретінде есептен шығарылған қаражат	(11,351)	(35,440)	-	-	(46,791)
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы несие портфелінің құнсыздануына байланысты қор	1,439,752	928,500	124,913	-	2,493,165

Төменде 2015 жыл бойына кредиттік портфельдің құнсыздануы бойынша қор өзгерістеріне талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Шағын және орташа кәсіпорындар несиелері	Шағын қаржы ұйымдары несиелері	Қаржылық жалгерлікке таза инвестиция	Басқа несиелер	Жиыны
2014 жылдың 1 қаңтарындағы құнсыздануына байланысты қор	1,493,530	1,335,404	205,381	-	3,034,315
Жыл бойына құнсыздануға байланысты қорды қалпына келтіру	(26,767)	(214,872)	(77,371)	-	(319,010)
Жыл бойына үмітсіз ретінде есептен шығарылған қаражат	-	-	-	-	-
2014 жылдың 31 желтоқсанындағы несие портфельдің құнсыздануына байланысты қор	1,466,763	1,120,532	128,010	-	2,715,305

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

Қаржы мекемелеріндегі кредиттер мен клиенттер аванстарының және де қаражаттың құнсыздануына байланысты қалпына келтіру және қорға бөлінген сома салыстырып тексеруі берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Еск.	2016 ж.	2015 ж.
Қаржы мекемелеріндегі құнсыздануға байланысты (қорға бөлінген сома) /қорды қалпына келтіру	9	(12,918,566)	230,110
Жыл бойына клиенттерге несиелер мен аванстарының құнсыздануына байланысты қорды қалпына келтіру		175,349	319,010
Баланс есебінен шығарылған клиенттерге несиелер мен аванстарының құнсыздануына байланысты қорды қалпына келтіру		751,637	284,814
Қаржы мекемелеріндегі клиенттер несиелері мен қаражаттың құнсыздануына байланысты (қорға бөлінген сома) /қорды қалпына келтіру		(11,991,580)	833,934

Қор ҚЕХС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» тармағында қарастырылған портфельдік резервтеу методологиясын қабылдады және есептілік мерзімінің соңында жеке несиелер бойынша ұшыраған, бірақ анықталмаған құнсызданудың шығындары бойынша портфельдік қорларды жасап шығарды. Қор саясаты осы несиенің құнсыздануының нақты объективті себептері орнатылған мезетке дейін әрбір несиені «мерзімі өтіп кетпеген және құнсызданбаған» ретінде топтастыруды қарастырады. Осы саясатты және портфельдің құнсыздануын есептеу методологиясын қолдану нәтижесінде құнсызданатын қорлар жеке құнсызданған несиелердің жалпы барлық сомасынан асуы мүмкін.

Несиелердің құнсыздануы жөніндегі мәселелерді қарастыру барысында Қордың назар аударатын негізгі факторлары оның мерзімі өтіп кету күйі мен осындай болған жағдайда, кепілдік қамсыздандыруды жүзеге асыру мүмкіндігі болып табылады. Осының негізінде жоғарыда Қор жеке тәртіпте құнсызданған деп анықтаған несиелердің қарыз мерзімі бойынша талдауды берді.

Клиенттерге несиелер мен аванстарының әрбір сома санатының бағаланған әділетті құнына байланысты 30-ескертпені қараңыз. Клиенттерге несиелер мен аванстарының пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеде берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

11 Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Корпоративтік облигациялар	3,505,686	5,713,715
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(2,948,895)	(3,052,692)
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздардың жиыны	556,791	2,661,023

Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар портфелінің азаюы 2,000 миллион теңге көлемінде корпоративтік облигациялар бойынша өтеу мерзімінің келуімен байланысты.

Төменде несие сапасы бойынша қарыз құнды қағаздарды талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
	Корпоративтік облигациялар	Корпоративтік облигациялар
<i>Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмаған</i>		
- BB- және BB+ аралығындағы рейтингпен	-	2,051,140
- B- және B+ аралығындағы рейтингпен	556,791	-
- рейтингі жоқ	-	609,883
Мерзімі өтіп кетпеген және құны жойылмағандар жиыны	556,791	2,661,023
<i>Жеке тәртіпте құнсызданған (жалпы сома) ретінде анықталған қарыз құнды қағаздар</i>		
- төлемді 360 күннен астам кешіктірумен	2,948,895	3,052,692
Жеке тәртіпте құнсызданған (жалпы сома) ретінде анықталған қарыз құнды қағаздардың жиыны	2,948,895	3,052,692
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда	(2,948,895)	(3,052,692)
Сатылым үшін қолда бар қарыз инвестициялық құнды қағаздардың жиыны	556,791	2,661,023

Несие рейтинг Standard and Poor's рейтингтік шкаласы бойынша ең жақын балама мөнге дейін айырбасталатын Standard and Poor's агенттігінің және Moody's, агенттігінің рейтингіне негізделген.

Қарыз құнды қағаздардың құнсыздануы жөніндегі мәселені қарастыру кезінде, Қордың назар аударатын негізгі факторы оның мерзімінің өтіп кету күйі болып табылады. Осы фактордың негізінде жоғарыда Қор жеке тәртіпте құнсызданған деп анықтаған қарыз құнды қағаздардың төлемін кешіктіру мерзімі бойынша талдауды берді. Жыл бойына 103,797 мың теңге (2015 ж.: 39,005 мың теңге) сомасында қамсыздандыруға байланысты қорды қалпына келтіру пайда немесе шығын және басқа да жиынтық табыс туралы есепте танылған

Сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздардың бағаланған әділетті құнына қатысты 30-ескертпені қараңыз. Сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеде берілген. Байланысты тараптар шығарған сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

12 Негізгі құралдар

	Еск.	Жер мен ғимараттар	Жабдық, кеңсе жиһазы мен керек- жарақтар	Көлік құралдары	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>					
2015 жылы 1 қаңтардағы құны		1,859,582	1,410,364	200,673	3,470,619
Жинақталған амортизация		(236,979)	(504,381)	(71,951)	(813,311)
2015 жылы 1 қаңтардағы теңгерімдік құны		1,622,603	905,983	128,722	2,657,308
Түсімдер		559,585	181,358	111,359	852,302
Істен шығулар		-	(70,969)	(8,399)	(79,368)
Амортизациялық аударымдар	25	(21,383)	(237,407)	(37,032)	(295,822)
Жинақталған амортизацияның шығарылуы		-	66,199	5,527	71,726
2015 жылы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны		2,160,805	845,164	200,177	3,206,146
2015 жылы 31 желтоқсандағы құны		2,419,167	1,520,753	303,633	4,243,553
Жинақталған амортизация		(258,362)	(675,589)	(103,456)	(1,037,407)
2015 жылы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны		2,160,805	845,164	200,177	3,206,146
Түсімдер		-	156,102	-	156,102
Істен шығулар		(257,261)	(106,138)	-	(363,399)
Амортизациялық аударымдар	25	(23,210)	(260,138)	(42,179)	(325,527)
Жинақталған амортизация шығарылуы		8,361	55,723	-	64,084
Басқа		-	-	1,701	1,701
2016 жылы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны		1,888,695	690,713	159,169	2,739,107
2016 жылы 31 желтоқсандағы құны		2,161,906	1,570,717	305,334	4,037,957
Жинақталған амортизация		(273,211)	(880,004)	(145,635)	(1,298,850)
2016 жылы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны		1,888,695	690,713	159,169	2,739,107

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

13 Басқа активтер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Еск.	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Туынды қаржы құралдары	29	40,893,758	45,974,952
Дебиторлық берешек		603,436	703,235
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда		(296,846)	(213,002)
Басқа активтер құрамындағы қаржы активтерінің жиыны		41,200,348	46,465,185
Төлемегені үшін алынған қамсыздандыру		521,954	343,437
Қызметтер үшін алдын ала төлем		384,509	419,431
Табыс салығынан басқа салықтар		107,439	58,660
Шикізаттар мен материалдар		47,025	50,171
Басқа		20,169	41,263
Құнсыздануына байланысты қорларды есепке алмағанда		(187,218)	(290,977)
Басқа активтер жиыны		42,094,226	47,087,170

Туынды қаржы құралдары қаржы институттарымен бірге валюта айырбастау бойынша операциялардың баланстық құнын қамтиды. 21-ші және 29-шы ескертпелерді қараңыз.

2016 және 2015 жылдардағы құнсыздануға байланысты қор өзгерістерін талдау:

<i>(мың Қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.			2015 ж.		
	Басқа қаржы активтері	Басқа активтер	Жиыны	Басқа қаржы активтері	Басқа активтер	Жиыны
1 қаңтардағы құнсыздануға байланысты қор	213,002	290,977	503,979	180,348	209,368	389,716
Жыл бойына құнсыздануға байланысты қорға бөлінген сома/ (қорды қалпына келтіру)	8,862	(3,759)	5,103	32,819	81,609	114,248
Жыл бойына үмітсіз ретінде есептен шығарылған қаражат	(25,018)	-	(25,018)	(165)	-	(165)
100% провизиямен активтерді қайта топтастырумен байланысты провизияны тасымалдау	100,000	(100,000)	-	-	-	-
31 желтоқсандағы құнсыздануға байланысты қор	296,846	187,218	484,064	213,002	290,977	503,979

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа активтер құрамына 484,064 мың теңге сомасына мерзімі өткен дебиторлық берешек қосылады (2015 жылы 31 желтоқсанда: 503,979 мың теңге), барлық дебиттік қарыздың бір жылдан астам уақытқа мерзімі өтіп кеткен. Басқа қаржы активтерінің бағаланатын әділетті құнына қатысты 30-ескертпені қараңыз. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

14 Қарыз қаражат

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Азиялық даму банкі (2.08% - 2.28%)	117,172,162	141,371,397
«Бейтерек» ҰБХ» АҚ (6.57% - 6.71%)	67,780,290	63,859,047
«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (2% - 6.5%)	25,279,304	25,116,588
Муниципалдық органдар (0.01% - 1%)	13,077,165	3,989,431
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі (0%)	378,557	385,576
«Бейтерек Девелопмент» АҚ (1%)	182,273	546,818
Қарыз қаражат жиыны	223,869,751	235,268,857

2016 жылы тамызда шағын және орташа кәсіпорындарға арналған Азиялық Даму Банкінің инвестициялық бағдарламасының I-ші траншының мерзімі аяқталып қалды. Бағдарлама қатысқан үш банк 22,200 миллион теңге көлемінде алынған кредиттер бойынша негіз қарызын өтеді. Алынған қаражат алынған қарызды өтеу есебінен Азиялық Даму Банкіне аударылды. 9-ескертпені қараңыз.

Қор 2016 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойына Азиялық Даму Банкі қарыздары бойынша 2,196,948 мың теңге (2015 ж.: шығындар 33,770,274 мың теңге көлемінде) көлемінде валюталық кірістерге ұшырады. 22-ескертпені қараңыз.

Басқа қарыз қаражат бекітілген мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес шағын және орташа бизнес кәсіпорнын дамытуға қаржылай көмек көрсету үшін коммерциялық банктерге қаражат беру мақсатында алынды.

Қарыз қаражаттың әрбір санатының әділетті құны туралы ақпарат 30-ескертпеде берілген. Қарыз қаражаттың пайыздық мөлшерлемесін талдау 27-ескертпеде берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

15 Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Муниципалдық органдар	11,218,234	12,415,699
Банктер	3,123,588	3,259,372
Субсидиялау бағдарламасы бойынша барлық міндеттеме	14,341,822	15,675,071

Субсидиялау бағдарламасы бойынша міндеттемелер Қазақстан Республикасы Экономикалық даму және сауда министрлігімен және муниципалдық органдармен жарияланады. Мұндай қаражатты қаражат беруші үкімет әрі қарай «Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасына сәйкес жобаларға төлем ретінде жергілікті банктерге береді.

Субсидиялау бағдарламасы бойынша міндеттемелердің әділетті құны туралы ақпарат 30-ескертпеде берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

16 Келешек кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы қор

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Еск.	31 желтоқсан 2016 жыл	31 желтоқсан 2015 жыл
Келешек кезең кірістері		3,755,848	2,706,253
Қаржылық кепілдеме (кредиттік сипаттағы міндеттемелер қоры)	28	1,507,370	1,808,788
Келешек кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы қор жиыны		5,263,218	4,515,041

2015 жылы 27,220 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкіде «Банк ЦентрКредит» АҚ ашқан несиелік желі бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ үшін кепілдемені шығарды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ 27,220 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкінен қарыз алды (2015 ж.: 18,610 миллион теңге). Қор басшылығы 229,222 мың теңге көлемінде «Банк ЦентрКредит» АҚ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 16-ші және 28-шы ескертпелерді қараңыз.

2016 жылы Қор сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкіде «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ашқан несиелік желі бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ үшін кепілдемені шығарды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкінен қарыз алды. Қор басшылығы сәйкесінше 35,883 мың теңге және 32,303 мың теңге көлемінде «ForteBank» АҚ-нан және «КМФ» МҚҰ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 4-ші және 28-шы ескертпелерді қараңыз.

Қаржылық кепілдемелер шағын және орташа бизнес үшін «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасын жүзеге асыру аясында Қор шығарған кепілдемені білдіреді. Бұл бағдарламаны 2010 жылы 13 сәуірде № 301 «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысына сәйкес Үкімет қаржыландырады. Бағдарлама аясында Қор бағдарлама мен шағын немесе орташа бизнес координаторы арасындағы қаржы агенттігі болып табылады. Қорға жергілікті деңгейдегі бағдарлама координаторы төлейтін комиссия құны қаржылық кепілдеме сомасының 20%-н құрайды. Алынған комиссия құны шығарылған кепілдеменің қызмет көрсету мерзімінде тура кірістерге қатысты мерзімі ұзартылған кірістерге жатқызылады.

Келешек кезең кірістері мен несиелік сипаттағы міндеттемелер қорының әділетті құны туралы ақпарат 30-ескертпеде берілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 32-ескертпеде берілген.

17 Басқа міндеттемелер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Есептелген міндеттемелер мен басқа кредиторлар	1,136,035	715,256
Кредиторлық берешек	98,917	117,936
Басқа міндеттемелер құрамындағы барлық қаржылық міндеттемелер	1,234,952	833,192
Табыс салығын қоспағандағы төлемге салынатын салықтар	258,074	68,670
Қолданылмаған демалыс күндері бойынша қорлар	220,137	98,567
Қызметкерлер сыйақылары бойынша есептелген шығындар	56,105	92,899
Алынған аванстар	35,761	18,440
Басқа	37,537	571
Басқа міндеттемелер жиыны	1,842,566	1,112,339

Барлық жоғарыда көрсетілген міндеттемелер есептілік мерзімі аяқталғанда 12 ай ішінде қайтарылады. Басқа қаржылық міндеттемелердің әділетті құны туралы ақпарат 30-ескертпеде берілген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

18 Акционерлік капитал

<i>Акциялар санын қоспағанда, мың қазақстандық теңгемен</i>	Айналымдағы акциялар саны (мың. дана)	Қарапайым акциялар	Жиыны
2015 жылдың 31 желтоқсанына	27,462	72,920,273	72,920,273
Жаңа акцияларды шығару	-	-	-
2016 жылдың 31 желтоқсанына	27,462	72,920,273	72,920,273

2016 жылы 25 мамырда Жалғыз акционер жиналысында Қор жалпы сомасы 2,000,075 мың теңгені құрайтын 2015 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жылдық дивиденттерді жариялады. Барлық дивиденттер сомасы Акционерге 2016 жылы 13 шілдеде төленді.

19 Пайыздық кірістер мен шығыстар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Пайыздық кірістер		
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	29,621,669	16,971,756
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	5,202,453	1,581,383
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	412,515	443,291
Клиенттерге несиелер мен аванстар	160,068	139,737
Сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	114,387	229,396
Клиенттерге несиелер мен аванстар бойынша өсім пұл мен комиссия	34,499	65,419
Пайыздық кірістер жиыны	35,545,591	19,430,982
Пайыздық шығыстар		
Қарыз қаражат	(8,772,625)	(7,102,103)
Пайыздық шығыстар	(8,772,625)	(7,102,103)
Таза пайыздық кірістер	26,772,966	12,328,879

Қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша пайыздық кіріс нарықтан төмен мөлшерлемеді берілген дисконт өтемпұлының 2,546,156 мың теңге сомасындағы пайыздық кірістерді қамтиды (2015 ж.: 2,179,531 мың теңге). 7,306,913 мың теңге көлеміндегі нарықтан төмен мөлшерлемеді «Казинвестбанк» АҚ-на берілген кредиттер бойынша дисконттың амортизацияланбаған сомасы пайыздық пайда құрамындағы пайдаға немесе шығынға аударылды. 4-ескертпені қараңыз.

Пайыздық шығыс нарықтан төмен мөлшерлемеді берілген дисконт өтемпұлының 3,921,243 мың теңге сомасындағы пайыздық шығыстарды қамтиды (2014 ж.: 3,661,256 мың теңге).

**«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе**

20 Комиссиялық кірістер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Берілген кепілдемелер	1,916,198	1,231,411
Қаржы агентінің қызметтері	847,514	892,879
Басқа	21,216	29,255
Комиссиялық кірістер жиыны	2,784,928	2,153,545

Комиссиялық кірістер шығарылған кепілдемелер бойынша кірістерден (16-ескертпе), оператор және қаржы агенті ретінде Қазақстан Республикасы Экономика Министрлігі үшін субсидиялау қызметінен (15-ескертпе), «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасын жүзеге асыру аясында жаңадан бастаушы кәсіпкерлерді қолдау бойынша қызметтерден тұрады.

21 Қаржылық туынды құрылдарымен орындалатын операциялардың кірістерін есепке алмағандағы шығыстар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Орындалмаған (шығыстар)/айырбас операциялары бойынша кірістер	(4,891,821)	44,364,697
Айырбас келісімшарттары бойынша пайыздық шығыстар	(2,890,175)	(1,184,995)
Айырбас операциялары бойынша орындалған кірістер	-	697,268
Басқа	5,142	178,913
Қаржылық туынды құрылдарымен орындалатын операциялардың кірістерін есепке алмағандағы шығыстар жиыны	(7,776,854)	44,055,883

Операцияның толық сипаттамасы мен қаржылық нәтижелерді бағалау есеп саясатын қолдану бойынша маңызды бағалауда және кәсіби пайымдауда – Туынды қаржы құралдарының және кейбір басқа қаржы құралдарының әділетті құнында берілген. 4-ші және 13-шы ескертпелерді қараңыз.

22 Шетел валютасын қайта бағалау шығыстарын есепке алмағандағы кірістер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Еск.	2016 ж.	2015 ж.
Азиялық Даму Банкінің қарыздары	14	2,196,948	(33,770,274)
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер		(149,265)	1,575,563
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		44,579	74,924
Шетел валютасын қайта бағалау шығыстарын есепке алмағандағы кірістер жиыны		2,092,262	(32,119,787)

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

23 Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезінде туындаған таза шығын

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Қаржы мекемелеріндегі қаражатты нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезіндегі шығыстар	-	(42,942,483)
Қарыз қаражатты нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезінде туындаған кірістер	-	42,537,671
Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезінде туындаған таза шығын	-	(404,812)

Операцияның толық сипаттамасы мен қаржылық нәтижелерді бағалау есеп саясатын қолдану бойынша маңызды бағалауда және кәсіби пайымдауда – Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тануда (4-ескертпе) берілген.

24 Басқа таза операциялық кірістер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Операциялық жалдаудан түсетін кіріс	87,910	99,436
Негізгі қаражаттың шығарылуынан түсетін (шығыстар)/кірістер	(44,966)	1,037
Өтемпұлдар мен айыппұлдар	410	279
Басқа	8,303	5,934
Таза операциялық кірістер жиыны	51,657	106,686

25 Жалпы және әкімшілік шығындар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Қызметкерлерді ұстау шығындары	2,600,576	2,476,726
Қор бағдарламаларын жүзеге асыру*	862,263	865,244
Негізгі құрал-жабдық өтемпұлы	325,527	295,822
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	191,493	235,481
Банк комиссиялары	127,632	86,555
Іссапарлар мен өкілдер шығыстары	123,108	113,797
Жалдау	110,453	148,850
Материалдық емес активтер өтемпұлы	97,960	73,771
Кіріс салығынан басқа да салықтар	92,245	47,076
Байланыс қызметтері	66,843	77,195
Сақтандыру шығындары	64,972	58,697
Материалдар	63,517	52,576
Оқыту	61,941	41,568
Күзет қызметтері	55,354	46,460
Заң және кеңес беру қызметтері	54,101	81,505
Транспорттық шығындар	50,504	33,605
Коммуналдық қызметтер	45,678	41,719
Кеңсе керек-жарақтары	16,875	19,215
Жарнама және маркетинг	6,956	28,624
Брокер комиссиялары	6,247	8,029
Басқа	132,816	108,315
Жалпы және әкімшілік шығындар жиыны	5,157,061	4,940,830

*Қор шағын және орташа кәсіпкерлікпен айналысатын жеке тұлғаларды қолдау және оқыту бойынша бірқатар бағдарламаларды жүзеге асырады.

26 Табыс салығы

(а) Табыс салығы бойынша шығыстар компоненттері

Жыл бойындағы пайдалар мен шығындар құрамында көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар мына компоненттерді қамтиды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы шығындар	-	-
Кейінге қалдырылған салық салу	1,850,874	4,001,832
Бір жылдық пайдаға салынатын салық бойынша шығындар	1,850,874	4,001,832

(б) Салық шығыстары сомасы мен пайдалар немесе шығындар сомасын қолданыстағы салынатын салық мөлшерлемесіне көбейтіп салыстыру

2016 жылы Қор пайдасының көп бөлігіне қолданылатын ағымдағы салық мөлшерлемесі 20%-ды құрайды (2015 ж.: 20%). Төменде салық салудың нақты шығындарымен теоретикалық салық шығыстарын салыстыру берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
Салық салуға дейінгі пайда	7,444,170	19,657,337
Заңмен орнатылған мөлшерлемедегі теоретикалық салық аударымдары (2016 ж.: 20%; 2015 ж.: 20%)	1,488,834	3,931,467
Салық мақсаттарында шегеріске жатпайтын кірістердің немесе шығыстардың салық салдары:		
- құнды қағаздар бойынша салық салынбайтын табыстар	(105,381)	(134,538)
- басқа да салық салынбайтын табыстар	(86,453)	(21,117)
- басқа да шегерілмейтін шығыстар	415,553	359,183
- салық шығыстары бойынша өткен жылды бағалауды түзету	138,321	(133,163)
Бір жылдық пайдаға салынатын салық бойынша шығындар	1,850,874	4,001,832

(в) Уақыт өзгешеліктерінің түрі бойынша кейінге қалдырылған салықты талдау

ҚЕХС және Қазақстан Республикасы салық заңы арасындағы айырмашылық қаржы есептілігін жасау және пайдаға салынатын салықты есептеу мақсатында активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелері арасындағы уақыт айырмашылығының туындауына әкеледі. Төменде осы уақыт айырмашылықтары қозғалысының салық салдары толық берілген.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару

Тәуекелдерді басқару қор қызметінің негізінде жатыр және Қордың операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Қор тәуекелдерді тұрақты түрде оларды анықтау, мониторинг жасау, бағалау және бақылау процесі барысында, сондай-ақ, тәуекел мен басқа да ішкі бақылау жүйелеріне лимиттерді орнату арқылы басқарады. Тәуекелдерді басқару процесі Қордың тұрақты табысын сақтап қалу үшін өте маңызды болып табылады, сондықтан Қордың әрбір қызметкері оның міндеттемелерімен байланысты тәуекелдерді басқаруға жауапты. Баға тәуекелін, сыйақы мөлшерлемесі мен валюталық тәуекел өзгерістері тәуекелін, сондай-ақ, кредиттік тәуекел мен өтемпаздық тәуекелін қамтитын нарық тәуекелі өз қызметтерін жүзеге асыру процесі кезінде Қорға кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады.

Тәуекелдерді басқару бойынша Қор ережелері мен процедуралары. Тәуекелдерді басқару бойынша Қор саясаты Қор ұшыраған тәуекелдерді анықтауға, талдауға және бақылауға, сәйкес басқару элементтері мен лимиттерді орнатуға, сондай-ақ, тәуекел деңгейлері мен олардың орнатылған лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару саясаты мен процедуралары нарық жағдайларының, ұсынылатын өнімдер мен қызметтердің және ең жақсы тәжірибеде көрсетілетін өзгерістерді көрсету мақсатында жүйелі түрде қайта қаралып тұрады.

Тәуекелдерді басқару стратегиясы Қордың жалғыз акционерінің тәуекелдерін басқару стратегиясына сәйкес жасалған Қор тәуекелдерін басқару саясатында берілген.

Тәуекелдерді басқару саясатының мақсаттары мыналарды қамтиды:

- Қорды бақылау элементі ретінде тәуекелдерді басқарудың тиімді кешенді жүйесін және біріктірілген процесін құру және тәуекелдерді басқарудың әдістері мен процедураларына жалғыз стандартталған әдіс негізінде Қор қызметін тұрақты түрде жетілдіріп тұру;
- Қордың өз қызметі ауқымына сәйкес қолайлы тәуекелдерді қабылдауын қамтамасыз ету; Ұстау қабілетін анықтау және қабылданған тәуекелдерді тиімді басқаруды қамтамасыз ету;
- Тәуекелдерді уақытында анықтау; және
- Шығындарды төмендетіп, ықтимал шығындарды жабуға жұмсалатын ағымдағы шығындарды азайту.

Тәуекелдерді басқару құрылымы:

Қор тәуекелдерін басқару құрылымы Қордың келесі органдары мен құрылымдық бөлімшелерін қатыстырумен бірнеше деңгейдегі тәуекелдерді басқарумен берілген: Директорлар кеңесі, Басқарма, Тәуекелдер комитеті, Тәуекел менеджменті департаменті, Ішкі аудит қызметтері, алқа органдары мен басқа да құрылымдық бірліктер.

Директорлар кеңесі. Тәуекелдерді басқарудың алғашқы деңгейі Қордың Директорлар кеңесімен берілген. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару бойынша бақылау жүйесінің сәйкес қызметі, негізгі тәуекелдерді бақылау және тәуекелдерді корпоративтік бақылау жүйесі үшін жауапкершіліктің толық ауқымын көтереді. Директорлар кеңесі Қор қызметінің тапсырмаларын анықтайды және тәуекелдерді басқаруға, ұстау қабілетіне және қолайлы тәуекел параметрлеріне қатысты құжаттарды бекітеді.

Басқарма. Тәуекелдерді басқарудың екінші деңгейін Қор Басқармасы береді. Қор Басқармасы корпоративтік саясат талаптарына сәйкестікті қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйелерін және тәуекелдерді басқару құрылымдарын құру үшін жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару және Қор тәуекелдерін басқару философиясын көрсететін «тәуекелдерді түсіну» мәдениетін құру үшін жауапты. Сондай-ақ, Басқарма барлық қызметкерлерде тәуекелдерді басқару үшін анық жауапкершілік болатын және өз міндеттемелерін дұрыс орындауға жауапкершілік артылатын тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ендіруге де жауапты. Басқарма сәйкес комитеттерді құру арқылы тәуекелдерді басқару аясында өз функцияларының бөлігін орындауға уәкілетті.

Тәуекелдер комитеті. Комитет тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс процесін үйлестіретін Қордың тұрақты қызмет атқарушы алқалы кеңес беруші органы болып табылады. Негізгі мақсаттары мыналар болып табылады: қордағы тәуекелдерді басқарудың тиімді кешенді жүйесін және біріктірілген процесін құру және тәуекелдерді басқарудың әдістері мен процедураларына жалғыз стандартталған әдіс негізінде Қор қызметін тұрақты түрде жетілдіріп тұру.

Кредит комитеті. Кредит комитеті ішкі кредиттік саясатты жүзеге асыру үшін жауапты Қордың тұрақты қызмет көрсетуші органы болып табылады. Кредит комитетінің уәкілдігі Қор Басқармасы орнататын шектік көлем аясында шектеледі. Кредит комитетінің негізгі тапсырмасы кредиттің жоғарғы сапалы портфелін пішімдеумен жасалады.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Активтерді және пассивтерді бақылау комитеті (АПБК). АПБК Басқармаға есеп беретін және Басқарма белгілеген уәкілеттік шеңберінде қызмет атқаратын Қордың тұрақты қызмет көрсетуші алқалы органы болып табылады. АПБК келесі негізгі мақсаттарға ие: Қордың активтері мен пассивтерін басқару шеңберінде уақытылы және сәйкес шешімдердің қабылдануын қамтамасыз ету; Қормен ынтымақтастық үшін серіктестерді тарту, жеткілікті қаржы тұрақтылығына қолдау көрсету; Қордың тиімділігін арттыру және инвестициялық шешімдерді қабылдау барысындағы тәуекелдерді азайту.

Тәуекел менеджменті департаменті. Тәуекелдерді басқару процесінің үшінші деңгейін Тәуекел менеджменті департаменті береді. Тәуекел менеджменті департаментінің мақсаттары тәуекелдерді жалпы бақылау мен қолданыстағы заң талаптарына сәйкестікті бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ, жалпы принциптер мен анықтау, бағалау, бақылау және қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есеп беру әдістерінің жүзеге асырылуын бақылау қызметтерін қамтиды.

Ішкі аудит қызметі. Қордың ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару барысында тәуекелдерді басқару процедурасы мен тәуекелдерді бағалау әдістеріне аудиттерді жүргізеді, тәуекелдерді басқару процедурасының тиімділігін арттыруға бағытталған ұсыныстарды өңдейді. Ішкі аудит қызметі Қордың Директорлар кеңесіне тәуекелдерді бақылау жүйесі бойынша есептерді береді және бекітілген нормативтік құжаттарға сәйкес басқа да функцияларды орындайды.

Құрылымдық бірліктер. Тәуекелдерді басқару құрылымындағы маңызды элементтердің бірі әрбір қызметкерге берілетін Қордың құрылымдық бірліктері болып табылады. Құрылымдық бірліктер (тәуекелдер иелері) тәуекелдерді басқару барысында маңызды рөл атқарады. Қор қызметкерлері күн сайын тәуекелдермен жұмыс істейді, тәуекелдерді басқарады және өз қызметтерінің сферасына тәуекелдердің ықтимал әсерін бақылайды. Құрылымдық бірліктер тәуекелдерді басқару бойынша жұмыс жоспарын жүзеге асыруға, қызмет көрсету аясындағы ірі тәуекелдерді уақытылы анықтауға және хабарлауға, жұмыс жоспарына қамтылу керек тәуекелдерді басқару бойынша ұсыныстарды дайындауға жауапты.

Нарық тәуекелі – шетел валютасының айырбастау курсы, сыйақы мөлшерлемелерін, кредит айырмасы мен акция бағаларын қамтитын нарықтық бағаның өзгеруі нәтижесінде Қор табысының және оның портфелі құнының өзгеруі тәуекелі. Нарық тәуекелі валюталық тәуекелден, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі тәуекелінен, сондай-ақ, басқа да баға тәуекелдерінен тұрады. Нарық тәуекелі нарықтағы жалпы және айрықша өзгерістердің әсеріне ұшырайтын пайыздық, валюталық және үлескерлік қаржы құралдарына және нарықтағы бағалардың өзгеруі деңгейіне қатысты ашық позицияларда туындайды.

Нарық тәуекелін басқару тапсырмасы қабылданған тәуекел үшін алынатын пайданың оңтайландырылуын қамтамасыз ету арқылы нарық тәуекеліне ұшырағыштықтың қолданыстағы параметрлер шеңберіне шығарылмауын басқару және бақылау болып табылады.

Нарық тәуекелін басқару үшін жалпы жауапкершілік Басқармаға, Басқарма төрағасына жүктеледі. Басқарма тәуекел менеджменті департаментінің ұсыныстарына негізделіп нарық тәуекелдерінің шектеулерін бекітеді.

Қор дербес қаржы құралдары бойынша портфельдің көлеміне қатысты ашық позициялар бойынша шектеулерді, сыйақы мөлшерлемесін өзгерту мерзімдерін, валюталық позицияны, шығындар шектеулерін орнату және нәтижелері Басқармамен қаралатын және бекітілетін, олардың орындалуын жүйелі бақылау арқылы нарық тәуекелін басқарады.

Сондай-ақ, Қор жеке ерекше нарық сценарийлерінің бөлек сауда портфельдері мен Қордың жалпы позициясына ықтимал қаржылық әсерін модельдеу үшін әртүрлі «стресс-тесттерді», «бэк-тестингті» қолданады. Стресс-тесттер төтенше жағдайларда орын алуы мүмкін ықтимал шығындардың мөлшерін анықтауға мүмкіндік береді. Қор пайдаланатын стресс-тесттер мыналарды қамтиды: аясында тәуекелдің әрбір санаты күйзелістік өзгерістерге ұшырайтын тәуекел факторларының стресс-тесттері, сондай-ақ, ықтимал күйзелістік жағдайлардың бөлек орындарда қолданылуын қамтитын арнайы стресс-тесттер

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі тәуекелі – бұл сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі нәтижесінде Қор кірісінің немесе қаржы құралдары портфелі құнының өзгеруі тәуекелі.

Қор басым болатын нарықтық сыйақы мөлшерлемесінің оның қаржылық қалпы мен ақшалай ағындарына ауытқуларына әсер етуге бейімделген. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін арттыра алады, дегенмен, оның төмендетуі немесе сыйақы мөлшерлемесі кездейсоқ өзгертілген жағдайда шығындарға ұшырауына әкелуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі тәуекелі өтеу мерзімі белгілі бар немесе болжам жасалатын активтер өтеу мерзімі ұқсас бар немесе болжам жасалатын міндеттемелер көлемінен артық немесе кем болған жағдайда туындайды.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Пайыздық тәуекелді басқару шығындарды толығымен жабу принциптеріне негізделеді, алынған пайыздық пайда қаражатты қатыстыру және орналастыру шығындарының жабылуын және таза пайда мен бәсекеге жарамдылықтың алынуын қамтамасыз ету керек.

Пайыздық мөлшерлеме бойынша есеп активтердің, теңгерімнен тыс талаптардың міндеттемелерінің және олардың төлем күніне (тиянақталған мөлшерлеме кезінде) немесе келесі қайта бағалауға дейін қалған уақытқа (құбылмалы мөлшерлеме кезінде) байланысты уақыт аралықтары бойынша экономикалық біркелкі және маңызды тармақтарға топталған сыйақының пайыздық мөлшерлемесінің өзгеруіне сезімтал міндеттемелердің үлестірілуін береді. Уақыт аралықтары мен есепке алынатын активтердің, міндеттемелердің, теңгерімнен тыс талаптардың және міндеттемелердің тармақтары Қор Басқармасымен өзгертілуі мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі көбіне сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруін бақылау арқылы басқарылады. Негізгі қаржы құралдары бойынша сыйақы мөлшерлемесін қайта қарастыру мерзіміне қатысты қысқаша ақпараттың келесі әдіспен берілуі мүмкін:

<i>(мың Қазақстандық теңгемен)</i>	Талап етілгенге дейінгі және 1 айдан аз	1 және 3 ай аралы- ғында	3 және 6 ай аралы- ғында	6 және 12 ай аралы- ғында	1 және одан астам жылдан бастап	Теңгерімдік құны
31 желтоқсан 2016 жыл						
Қаржылық активтер жиыны	46,460,126	11,033,367	30,787,261	35,847,750	210,309,325	334,437,829
Қаржылық міндеттемелер жиыны	22,527,792	58,688	75,251	223,154	221,824,858	244,709,743
2016 жылы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлеме бойынша таза алшақтық						
	23,932,334	10,974,679	30,712,010	35,624,596	(11,515,533)	89,728,086
31 желтоқсан 2015 жыл						
Қаржылық активтер жиыны	34,003,545	13,181,819	4,517,744	30,051,755	211,988,490	293,743,353
Қаржылық міндеттемелер жиыны	1,438,099	34,239	724,236	22,216,416	211,569,087	235,982,077
2015 жылы 31 желтоқсандағы пайыздық мөлшерлеме бойынша таза алшақтық						
	32,565,446	13,147,580	3,793,508	7,835,339	419,403	57,761,276

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Орташа сыйақы мөлшерлемелері. Келесі кейінгі кесте 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесін көрсетеді. Бұл сыйақы мөлшерлемелері сәйкес активтер мен міндеттемелерді өтеуге қатысты шамаланған пайданы көрсетеді.

<i>жылына %</i>	2016 ж. Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2015 ж. Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі
Пайыздық активтер		
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	7,45%	0,78%
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	2,80%	3,03%
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	4,30%	8,45%
Клиенттерге несиелер мен аванстар	8,80%	12,91%
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	1,30%	8,62%
Басқа қаржы активтері	0%	0%
Пайыздық міндеттемелер		
Қарыз қаражат	4,7%	6,55%
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	0%	0%
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	0%	0%
Басқа қаржы міндеттемелері	0%	0%

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне қатысты сезімталдықты талдау. Пайыздық мөлшерлемені қайта қарау мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін басқару қаржы активтері мен міндеттемелерінің сезімталдығын бақылаумен толықтырылады. 2016 жылы 31 желтоқсандағы және 2015 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әрекет ететін пайыздық активтер мен міндеттемелердің қайта қаралған позициялары мен пайыздық мөлшерлемесінің артуына немесе төмендеуіне қарай 100 базистік пунктте қиғаш пайданы параллель жылжытудың қарапайым етілген сценарийі негізінде жасалған пайданың немесе шығынның және капиталдың (салықтарды есепке алмағанда) пайыздық мөлшерлемесінің өзгеруіне сезімталдығын талдау мына түрде берілуі мүмкін.

	2016 жылдың 31 желтоқсанына		2015 жылдың 31 желтоқсанына	
	Пайдаға немесе шығынға әсер	Капиталға әсер	Пайдаға немесе шығынға әсер	Капиталға әсер
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				
100 базистік пунктке параллель арту (2015 ж.: 100 базистік пункт)	(347,160)	(42,583)	(146,820)	(41,840)
100 базистік пунктке параллель төмендеу (2015 ж.: 100 базистік пункт)	347,160	42,583	146,820	41,840

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Валюталық тәуекел – валютаны айырбастау курсының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралдары бойынша ақшалай қаражаттың әділетті құнының немесе келешек ағынының өзгеру тәуекелі.

Валюталық тәуекел валютамен берілген бар немесе болжам жасалатын активтер сол валютада берілген бар немесе болжам жасалатын міндеттемелердің көлемінен артық немесе кем жағдайда орын алады. Қор Басқармасы валюталық тәуекелді бағалауды есепке ала отырып, шетел валютасында берілетін қаржы құралдары қиығындағы Қордың активтері мен пассивтері құрылымы бойынша шешім қабылдайды және ашық валюта позициясы көлеміне қолайлы валюталық тәуекел мен шектеу өлшемін орнатады.

2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюта қиығындағы қаржы активтері мен міндеттерінің құрылымы мына түрде берілуі мүмкін:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Теңге	АҚШ доллары	Басқа	Жиыны
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	43,998,185	23,823	5,006	44,027,014
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	6,069,581	-	-	6,069,581
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	237,789,754	4,674,692	-	242,464,446
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	43,508	-	-	43,508
Кредиттер мен клиенттер аванстары	76,141	-	-	76,141
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	556,791	-	-	556,791
Басқа қаржы активтері	306,590	-	-	306,590
Қаржы активтері жиыны	288,840,550	4,698,515	5,006	293,544,071
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ				
Қарыз қаражат	106,319,032	117,550,719	-	223,869,751
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	14,341,822	-	-	14,341,822
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	5,263,218	-	-	5,263,218
Басқа қаржы міндеттемелері	1,234,952	-	-	1,234,952
Қаржы міндеттемелері жиыны	127,159,024	117,550,719	-	244,709,743
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталық туындыға дейінгі таза позиция	161,681,526	(112,852,204)	5,006	48,834,328
ВАЛЮТАЛЫҚ ТУЫНДЫ ҚҰРАЛДАР				
Туынды қаржы құралдарының талаптары	-	132,400,007	-	132,400,007
Туынды қаржы құралдарының міндеттемелері	(91,506,249)	-	-	(91,506,249)
2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза позиция	70,175,277	19,547,803	5,006	89,728,086

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2015 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюта қиығындағы қаржы активтері мен міндеттерінің құрылымы мына түрде берілуі мүмкін:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Теңге	АҚШ доллары	Басқа	Барлығы
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕРІ				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	32,415,023	837,887	76	33,252,986
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	6,322,142	-	-	6,322,142
Қаржы мекемелеріндегі қаражат Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	250,766,975	4,186,526	-	254,953,501
Клиенттерге несиелер мен аванстар	42,508	-	-	42,508
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	101,602	-	-	101,602
Басқа қаржы активтері	2,661,023	-	-	2,661,023
	490,233	-	-	490,233
Қаржылық активтер жиыны	292,799,506	5,024,413	76	297,823,995
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ				
Қарыз қаражат	115,947,681	119,321,176	-	235,268,857
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	15,675,071	-	-	15,675,071
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	4,515,041	-	-	4,515,041
Басқа қаржы міндеттемелері	833,192	-	-	833,192
Қаржылық міндеттемелер жиыны	136,970,985	119,321,176	-	256,292,161
2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталық туындыға дейінгі таза позиция	155,828,521	(114,296,763)	76	41,531,834
ВАЛЮТАЛЫҚ ТУЫНДЫ ҚҰРАЛДАР				
Туынды қаржы құралдарының талаптары	-	143,565,844	-	143,565,844
Туынды қаржы құралдарының міндеттемелері	(97,590,892)	-	-	(97,590,892)
2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша таза позиция	58,237,629	29,269,081	76	87,506,786

Жоғарыда берілген туынды қаржы құралдары монетарлық қаржы активтері немесе монетарлық қаржы міндеттемелері болып табылады, бірақ Қордың жалпы тәуекелін беру мақсатында бөлек берілген.

Әрбір бағанда берілген туынды құралдар бойынша Қор позициясы әрбір контрагент бойынша неттинг позициясына (және төлемдерге) дейінгі сатып алу (оң сома) немесе сату (теріс сома) туралы келісімге келген сәйкес валютаның есептілік мерзімінің соңында әділетті құнын көрсетеді. 29-ескертпеде валюталар бойынша айыруда ашық берілген. Таза жалпы сома валюталық туынды қаржы құралдарының әділетті құнын береді. Жоғарыда берілген талдау тек монетарлық активтер мен міндеттелерді қамтиды. Қор үлескерлік құралдарға салынатын инвестициялар мен монетарлық емес активтер айтарлықтай валюталық тәуекелдің туындауына әкелмейді деп есептейді.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде барлық басқа ауыспалы сипаттар өзгеріссіз қалады деген есеппен, Қордың қолданыстағы валютасы үшін есептілік мерзімінің соңында қолданылатын айырбастау курстарының ықтимал өзгеруі нәтижесіндегі қаржы нәтижесі мен жеке капиталдың өзгеруі берілген:

	2016 жылдың 31 желтоқсанында		2015 жылдың 31 желтоқсанында	
	Пайдаға немесе шығынға әсер	Капиталға әсер	Пайдаға немесе шығынға әсер	Капиталға әсер
(мың қазақстандық теңгемен)				
АҚШ долларының 20%-ға нығаюы (2015 ж.: 50%-ға нығаюы)	3,909,561	3,909,561	(34,160,906)	(34,160,906)
АҚШ долларының 10%-ға әлсіреуі (2015 ж.: 10%-ға әлсіреуі)	(3,909,561)	(3,909,561)	13,664,362	13,664,362

Кредит тәуекелі – қарыз алушы немесе Қор контрагенті өз міндеттемелерін орындамау нәтижесінде орын алатын қаржылық шығын тәуекелі. Қор кредит тәуекелін басқару саясаты мен процедураларын (теңгерімдік және теңгерімнен тыс позициялар бойынша) дайындады, ірі кредиттер бойынша Директорлар кеңесінің және Басқарманың шешімін қабылдау уәкілеттігі анықталды, міндетіне орнатылған шектеулер аясында кредиттерді беру туралы шешімді қабылдау, кредиттердің құрылымын қайта құру, Қордың кредиттік тәуекелін белсенді бақылау функциясы кіретін Кредит комитеті құрылды. Қордың кредиттік саясатын Қордың Директорлар кеңесі қарап шығып, бекітеді.

Қордың кредиттік саясаты кредит тәуекелдерін басқару тарапынан кредиттік қызметтің негізгі параметрлерін орнатады және Қор кездесетін кредит тәуекелдерін анықтауға, талдауға және бақылауға бағытталған.

Кредит тәуекелдерін бақылау ережесі келесі сфераларды қамтиды:

- Кредиттік өтініштерді қарастыру және мақұлдау процедуралары;
- Қарыз алушылардың (шағын және орташа бизнес кәсіпорындарының) кредит төлеу қабілетін бағалау методологиясы;
- Кредиттік құжатқа қойылатын талаптар;
- Банк-контрагенттердің, эмитенттердің және сақтандыру компанияларының кредит төлеу қабілетін бағалау методологиясы;
- Ұсыныс жасалатын қамсыздандыруды бағалау методологиясы;
- Қор капиталының 25%-нан аспайтын мөлшерде жиынтық кредит тәуекелі бойынша шектеулерді орнату;
- Кредит тәуекелге ұшырайтын қарыздар мен басқа өнімдерді жүйелі түрде бақылау процедуралары.

Қордың кредит тәуекелінің максималды деңгейі теңгерімдегі қаржы активтерінің теңгерімдік құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі ықтимал кредит тәуекелін төмендету үшін айтарлықтай мәнге ие емес. Қор басшылығы кредиттік қарызды өтеу мерзімі бойынша бағалауды жүргізеді және мерзімі өтіп кеткен қарыздарды бақылап отырады. Басшылық 9, 10, 13 және 14 ескертпелерінде кредиторлық қарызды өтеу мерзімі бойынша талдауды және кредит тәуекелі туралы басқа ақпаратты көрсетуді жөн көреді.

Теңгерімнен тыс қаржы құралдарына арналған кредит тәуекелі басқа қатысушылардың келісімшарт шарттарын орындамауы нәтижесінде шығындарға ұшырау ықтималдығы ретінде анықталады. Қор шартты міндеттемелерге қатысты келісімдерді бекіту, тәуекелді шектейтін шектеулерді қолдану және мониторинг процедураларына негізделген теңгерімдік қаржы құралдарына қатысты кредиттік саясатпен бірдей саясатты қолданады.

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекел – Қор өз міндеттемелерін орындау мақсатында қаржы құралдарын қатыстыру қиындықтарымен қақтығысуы мүмкін тәуекел. Өтімділік тәуекел өзінің теңгерімдік және теңгерімнен тыс міндеттемелеріне уақытылы жауап беру үшін, Қордың жеткілікті өтімділік құралдарының қолайлы бағамен қамтамасыз етілуіне әсер ететін активтерді және міндеттемелерді өтеу мерзіміне сәйкес келмеген жағдайда туындайды. Активтер мен міндеттемелер бойынша өтеу мерзімі мен пайыздық мөлшерлемесінің сәйкес келуі және/немесе бақыланатын сәйкес келмеуі Қорды қоса, қаржы институттарын бақылау кезіндегі негізін қалаушы мезет болып табылады. Орындалатын операциялардың және олармен байланысты анық еместік нәтижесінде активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімі бойынша толық сәйкестік қаржы институттары үшін операциялардың кірісін арттыруға мүмкіндік беретін қалыпты тәжірибе болып табылмайды, дегенмен, шығындардың орын алу тәуекелін арттырады.

Қор өтеу мерзімі келген кезде барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті ақшалай қаражаттың әрдайым қолда болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділікті бақылауды жүзеге асырады. Өтімділікті бақылау саясатын Директорлар кеңесі бекітеді.

Қор Директорлар кеңесі бекіткен Қордың өтімділік шығыны тәуекелін бақылау ережесі аясында өтімділік тәуекелін басқарады. Ережелер өтімділікті жоғалту тәуекелін басқарудың негізгі процестері мен тәртіптерін анықтайды, сондай-ақ, өтімділікті жоғалту тәуекелін тиімді басқару және Қорда балық міндеттемелерді жабу үшін жеткілікті қаражаттың болуын қамтамасыз ету мақсатында Қордың осы процеске қатыстырылған құрылымдық бөлімшелерінің функциялары мен уәкілдіктерін орнатады. Ережелерді барлық қызметкерлердің, құрылымдық бөлімшелердің және Қордың алқалы органдары орындауға міндетті.

Осы Ережелер аясында өтімділікті жоғалту тәуекелі келесі құралдардың/аналитикалық есептердің көмегімен өлшенеді және бақыланады: өтімділіктің реттеуші және келісімді нормативтері; өтімді қаражаттың жоспарланатын кірістерінің/шығыстарының ағымдағы қалдықтарын талдау; өтімділіктің ішкі коэффициенттері; өтімділік алшақтықтары (гэп-талдау). Өтімді қаражаттың артықтығының немесе жетіспеушілігінің алдын алу үшін, Қордың активтерді және пассивтерді бақылау комитеті өтімді қаражаттарды қатыстыру және қолдану қызметін бақылайды. Қордың ағымдағы және қысқа мерзімді өтімділігін бақылау өтімді қаражаттың ағымдағы қалдықтарын және өтімді қаражаттың жоспарланатын кірістерін/шығыстарын талдау негізінде тәуекелдерді басқару үшін жауапты құрылымдық бөлімшесімен жүзеге асырылады. Орындалатын талдау негізінде көрсетілген бөлімше шоғырландырылған негізде «Активтер мен міндеттердің уақытша құрылымы» есебін жасайды және оны Қор Басқармасына береді.

Активтерді және пассивтерді басқару комитеті Қордың өтімділігін жоғалту тәуекелін азайту бойынша шараларды қабылдау үшін өтімділік тәуекелі деңгейін талдау арқылы өтімділік тәуекелін бақылайды. Ағымдағы өтімділікті ағымдағы өтімділікке қолдау көрсету және ақша ағындарын оңтайландыру үшін қаржы нарықтарында операцияларды жүзеге асыратын Қаржы мекемесі басқарады.

Өтімділікті басқару бойынша Қор саясаты мыналардан тұрады:

- өтімді активтердің қажетті деңгейіндегі осы ақша ағындарымен байланысты негізгі валюта мен есептесу қимасындағы ақша ағындарын болжау;
- қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған құрылымдарына қолдау көрсету;
- қарыз қаражаттың концентрациясын және құрылымын басқару
- қарызды қаржыландыру бойынша жоспарларды дайындау;
- кассалық өтімділік үзілген жағдайда қорғаныс шарасы ретінде еркін қолдануға болатын жоғары өтімділік активтері портфеліне қызмет көрсету;
- өтімділікке және қаржыландырудың берілген деңгейіне қолдау көрсету бойынша резервтік жоспарларды дайындау;
- Қордағы теңгерімдік өтімділік көрсеткіштерінің заңмен орнатылған нормативтерге сәйкестігін бақылауды жүзеге асыру.

Қаржы мекемесі күн сайын қаржы нарықтарындағы өтімділік позициясына мониторинг жүргізеді. Қалыпты нарық жағдайларында Қордың өтімділік жағдайы туралы есептер жүйелі негізде жоғары басшылыққа беріліп отырады. Қордың өтімділігін басқару саясатына қатысты шешімді Басқарма және Қордың активтері мен пассивтерін бақылау жөніндегі комитет қабылдайды.

Келесі одан кейінгі кестелер Қордың қаржылық активтері мен міндеттемелері бойынша дисконтталмаған ақшалай қаражат ағындарын келісімшартта орнатылған өтеу күні келген күннен ертерек мерзімде көрсетеді. Осы кестелерде көрсетілген ақшалай қаражат ағындарының түсу және шығарылу жиынтық шамасы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер немесе теңгерімнен тыс міндеттемелер бойынша келісілген дисконтталмаған ақшалай қаражат ағындарын береді. Қордың келешек ақша ағындары бұл талдаудан айтарлықтай өзгеше болуы мүмкін.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржы активтері мен міндеттерін талдау мына түрде берілуі мүмкін:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Талап етілгенге дейінгі немесе 1 айдан аз	1 және 3 ай аралығында	3 және 6 ай аралығында	6 және 12 ай аралығында	1 жылдан астам	Жиыны
31 желтоқсан, 2016 жыл ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР						
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	44,027,014	-	-	-	-	44,027,014
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	-	-	-	3,453,111	2,616,470	6,069,581
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	2,231,318	11,143,907	24,153,854	28,313,490	176,621,877	242,464,446
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	43,508	-	-	-	-	43,508
Клиенттерге несиелер мен аванстар	19,882	3,902	9,331	10,970	32,056	76,141
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	-	-	-	-	556,791	556,791
<i>Жалпы негізде орындалатын айырбастау, есеп:</i>						
- түсім			33,057,725	9,345,144	89,997,138	132,400,007
- жылыстау	(168,186)	(114,442)	(26,433,649)	(5,274,965)	(59,515,007)	(91,506,249)
Басқа қаржы активтері	306,590	-	-	-	-	306,590
Қаржылық активтер жиыны	46,460,126	11,033,367	30,787,261	35,847,750	210,309,325	334,437,829
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражат	1,687,800	58,688	75,251	223,154	221,824,858	223,869,751
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	14,341,822	-	-	-	-	14,341,822
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	5,263,218	-	-	-	-	5,263,218
Басқа қаржы міндеттемелері	1,234,952	-	-	-	-	1,234,952
Қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал келешек төлемдер жиыны	22,527,792	58,688	75,251	223,154	221,824,858	244,709,743
Қаржы құралдары бойынша өтемділік алшақтығы	23,932,334	10,974,679	30,712,010	35,624,596	(11,515,533)	89,728,086

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

27 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржылық активтер мен міндеттерді талдау мына түрде берілуі мүмкін:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Талап етілгенге дейінгі немесе 1 айдан аз	1 және 3 ай аралығында	3 және 6 ай аралығында	6 және 12 ай аралығында	1 жылдан астам	Жиыны
31 желтоқсан, 2015 жыл						
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР						
Ақша қаражаттар және олардың баламалары	33,252,986	-	-	-	-	33,252,986
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	-	-	596,408	173,151	5,552,583	6,322,142
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	4,262,816	13,179,321	1,862,971	29,257,750	206,390,643	254,953,501
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиттік қарыз	42,508	-	-	-	-	42,508
Кредиттер мен клиенттер аванстары	35,643	2,498	7,224	10,971	45,266	101,602
Сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздар	-	-	2,051,140	609,883	-	2,661,023
<i>Жалпы негізде орындалатын айырбастау, есеп:</i>						
- түсім	-	197,657	-	1,459,105	137,606,367	139,263,129
- жылыстау	(174,806)	(117,080)	(106,039)	(1,511,107)	(91,379,145)	(93,288,177)
Басқа қаржы активтері	469,769	20,464	-	-	-	490,233
Қаржылық активтер жиыны	37,888,916	13,282,860	4,411,704	29,999,753	258,215,714	343,798,947
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражат	663,846	898,025	735,792	24,784,835	229,414,773	256,497,271
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	15,675,071	-	-	-	-	15,675,071
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	4,515,041	-	-	-	-	4,515,041
Басқа қаржы міндеттемелері	83,333	345,811	166,125	1,064,773	42,959,799	44,619,841
Қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал келешек төлемдер жиыны	21,770,483	1,243,836	901,917	25,849,608	272,374,572	322,140,416
Қаржы құралдары бойынша өтеуділік алшақтығы	16,118,433	12,039,024	3,509,787	4,150,145	(14,158,858)	21,658,531

28 Шартты және келісімді міндеттемелер

Соттың талқылауы. Уақыт өте ағымдағы қызметті көрсету барысында сот органдарына Қорға қатысты шағымдар келіп түседі. Жеке бағалауға, сондай-ақ, ішкі кәсіби кеңесшілердің ұсыныстарына негізделіп, Қор басшылығы олар бойынша талқылану Қорды айтарлықтай шығындарға әкелмейді және сәйкесінше қаржылық есептілікте осы талқылану бойынша шығындарды жабуға жұмсалатын қорды құрмайды деп есептейді.

Салық заңнамасы. Қазақстан Республикасының салық және кеден заңнамасы ертүрлі түсіндірме мүмкіндігіне жол береді және жиі өзгерістер енгізіліп тұрады. Басшылықтың қордың операциялары мен қызметіне қатысты заңды түсіндіруіне сәйкес органдардың қарсы болуы мүмкін. Қазақстандық салық органдары заңды түсіндіру және төлемдерді бағалау кезінде өте қатал позицияны ұстануы мүмкін және бұрын қарсы болмаған операциялармен және қызметтермен келіспеушіліктің туындауы мүмкін. Нәтижесінде айтарлықтай көп сомада қосымша салық, айыппұл немесе өтемпұл салынуы мүмкін. Салық мерзімдері тексеру орындалатын алдыңғы жылдан бес күнтізбелік жыл ішінде салықтың төленуін тексеру мақсатында сәйкес салық органдары үшін ашық болып сақталады. Жеке жағдайларда тексерулер ұзағырақ мерзімдерді қамтуы мүмкін.

Компаниялар арасындағы операциялар нәтижесінде туындайтын салық міндеттемелері осындай операцияларда қолданылатын нақты баға негізінде анықталады. Қазақстан Республикасындағы трансферттік бағаны түрлендіру ережесін интерпретациялауды әрі қарай дамыту және Қазақстан Республикасының салық органдары қолданатын әдіске өзгерістер енгізу ықтималдығы бар, бұл трансферттік бағалардың келешекте талқылануы мүмкін. Қазақстан Республикасындағы трансферттік бағаны түрлендіру ережесі қысқа мерзім бойына қолданылатын болғандықтан, осындай даулы жағдайлардың нәтижелері жеткілікті деңгейдегі сенімділікпен бағаланбауы мүмкін. Оған қоса, олар қаржы ережелері және/немесе толығымен ұйым әрекетінде маңызды болуы мүмкін.

Қазақстандық салық заңнамасы кейбір салық мәселелері бойынша нақты нұсқаулықты қамтымайды. Кейде Қор Қордағы жалпы салық мөлшерлемесінің азаюына әкелетін осындай анықталмаған салық мәселелерінің түсіндірмесін қолданады. Жоғарыда аталып өткендей, әкімшілік және сот тәжірибесіндегі жуырда туындаған жағдайларға байланысты салық позицияларының мұндай түсіндірмесі мұқият тексеруден өткізілуі мүмкін. Салық органдары тарапынан жүргізілетін осындай тексерулер нәтижелері жеткілікті деңгейдегі сенімділікпен бағалануы мүмкін емес, дегенмен олар толығымен қаржы ережелері және/немесе ұйым қызметі үшін маңызды болуы мүмкін.

Операциялық жалдау бойынша міндеттеме. Қорда бірқатар ғимараттар мен автокөліктер операциялық жалдауда бар. Жалдау негізінен мерзімі аяқталған кезде жалдауды ұзарту мүмкіндігімен алғашқы мерзімде бір жылға рәсімделеді. Жалдау төлемдері әдетте нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін жыл сайын арттырылады. Жалдау шартты жалдауды қамтымайды.

Арнайы шарттарды ұстану. Қор негізінен АДБ-нен алынатын қарыздармен байланысты белгілі қаржылық емес шарттарды ұстану керек. 2016 жылы 31 желтоқсандағы және 2015 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор барлық арнайы шарттарды ұстанды.

Кредиттік сипат міндеттемелері. Осы құралдардың негізгі мақсаты қажет болғанда клиенттерге қаражатты берілуін қамтамасыз ету болып табылады. Клиенттер үшінші тараптың алдында өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда төлемдерді жасау үшін, Қордың қайтарылмайтын міндеттемелерін беретін кепілдемелер де кредиттерге ұқсас кредит тәуекеліне ұшырайды. Кредиттерді беру бойынша міндеттемелер ссуда түрінде кредиттерді беру үшін басшылық бекіткен соманың қолданылмаған бөлігін қамтиды. Кредиттерді беру бойынша міндеттемелерге қатысты Қордың қолданылмаған сомаларды қолдану қажет болса, қолданылмаған қаражаттың жалпы сомасына тең сомада шығындардың туындау тәуекеліне ұшырауы мүмкін. Дегенмен, шығындардың ықтимал сомасы қолданылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан аз болады, себебі кредиттерді беру бойынша міндеттемелердің көп бөлігі клиенттердің кредит төлеу қабілеті бойынша анықталған талаптарды орындауына тәуелді болады. Қор кредиттік сипаттағы міндеттемелерді өтеуге дейін қалған мерзімді бақылайды, себебі көбірек ұзақ мерзімді міндеттемелерде қысқа мерзімді жағдайларға қарағанда кредиттік тәуекелдің жоғарырақ деңгейі болады.

28 Шартты және келісімді міндеттемелер (жалғасы)

Несиелік сипаттағы міндеттемелер мыналарды құрайды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	31 желтоқсан, 2015 жыл
Қарыздарды қамсыздандыру бойынша берілген кепілдемелер	40,903,200	27,220,000
Берілген кепілдемелер	23,069,196	17,399,841
Пайдаланылмаған несиелік желілер	250,000	-
Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша қорды есепке алмағанда	16 (1,507,370)	(1,808,788)
Қорды есепке алмағандағы несиелік сипаттағы барлық міндеттемелер	62,715,026	42,811,053

2015 жылы 27,220 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкіде «Банк ЦентрКредит» АҚ ашқан кредиттік линия бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ үшін кепілдемені шығарды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Банк ЦентрКредит» АҚ 27,220 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкінен қарыз алды (2015 ж.: 18,610 миллион теңге). Қор басшылығы 229,222 мың теңге көлемінде «Банк ЦентрКредит» АҚ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 4-ші және 16-шы ескертпелерді қараңыз.

2016 жылы Қор сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкіде «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ ашқан кредиттік линия бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ үшін кепілдемені шығарды. 2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ForteBank» АҚ және «КМФ» МҚҰ сәйкесінше 9,907 миллион теңге және 3,776 миллион теңге сомасында ҚҚДЕБ банкінен қарыз алды. Қор басшылығы сәйкесінше 35,883 мың теңге және 32,303 мың теңге көлемінде «ForteBank» АҚ-нан және «КМФ» МҚҰ-нан алынған есептелген комиссиялық кірістер сомасына негізделген осы кепілдемелердің әділетті құнын бағалады. 4-ші және 16-шы ескертпелерді қараңыз.

Келісімшарт бойынша жалпы өтелмеген міндеттемелер міндетті түрде ақшалай қаражат кірісін бермейді, себебі көрсетілген міндеттемелердің көбі олардың жартылай немесе толық орындалуынсыз тоқтатылуы мүмкін.

Төменде несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша қор өзгерісін талдау берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
1 қаңтардағы теңгерімдік құны	1,808,788	405,997
Берілген қаржылық кепілдемені алғашқы тану	-	346,699
Пайда немесе шығын құрамында көрсетілген шығыстар	1,767,636	2,081,133
Қолданылмаған қорларды қалпына келтіру	(2,050,870)	(1,025,041)
Басқа	(18,184)	-
31 желтоқсандағы теңгерімдік құны	(1,507,370)	1,808,788

29 Туынды қаржы құралдары

Валюталар бойынша бөлінетін есептік мерзімнің соңында Қор жасасқан мерзімдік валюталық мәміле мен «айырбас» келісімшарттары бойынша дебиттік және кредиттік қарыздың әділетті құны төмендегі кестеде берілген. Кестеде сәйкес есептілік мерзімі аяқталғаннан кейінгі есептесу күні көрсетілген келісімшарттар қамтылған; осы келісімдер бойынша сомалар әрбір контрагент бойынша позицияларды (және төлемдерді) өзара есепке алуға дейін ашық көрсетілген. Келісімдер қысқа мерзімді сипатқа ие.

		2016 ж.		2015 ж.	
		Оң әділетті құны бар	Теріс әділетті құны бар	Оң әділетті құны бар	Теріс әділетті құны бар
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>		Еск. келісімшарттар		Еск. келісімшарттар	
Валюталық «айырбас» келісімшарттары: есеп мерзімінің соңындағы әділетті құны	27				
- Есептесу кезінде (+) төленетін АҚШ долларындағы дебиттік қарыз		132,400,007	-	139,263,129	-
- Есептесу кезінде (-) Қазақстандық теңгемен төленетін кредиттік қарыз		(91,506,249)	-	(93,288,177)	-
Валюталық келісімшарттық айырбастың таза әділетті құны	13	40,893,758	-	45,974,952	-

Қор операцияларды орындайтын валюталық туынды қаржылық құралдар әдетте стандартталған келісімшарттар негізінде кәсіби қатысушылармен биржадан тыс нарықтағы сауда құралы болып табылады. Туынды қаржылық құралдарда ықтимал пайдалы шарттар (және активтер болып табылады), нарықтағы пайыздық мөлшерлемелердің, валюта айырбастау курстарының немесе осы құралдармен байланысты басқа ауыспалы факторлардың ауытқулары нәтижесіндегі ықтимал пайдалы емес шарттар (және міндеттемелер болып табылады) болады. Туынды қаржылық құралдардың жалпы әділетті құны уақыт өте айтарлықтай өзгеруі мүмкін.

30 Әділетті құны туралы ақпаратты ашу

Әділетті құнын бағалау нәтижелеріне талдау жасалады және олар келесі түрде әділетті құны иерархиясының деңгейі бойынша таралады: (i) 1-деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін активті нарықтарда баға кесілген (түзетілмейтін) бағалар бойынша бағалаулар қатысты, (ii) 2-деңгейге - тікелей немесе жанама түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақыланатын болып табылатын маңызды бастапқы деректердің барлығы қолданылатын бағалау әдістері көмегімен алынатын бағалаулар (яғни., мысалы, бағалар) қатысты және (iii) 3-деңгей бағалауларына бақыланатын нарық деректеріне негізделмейтін бағалаулар болып табылмайтындар жатады (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген). Қаржы құралдарын әділетті құн иерархиясы санаты бойынша үлестіру үшін басшылық кәсіби пайымдауларды қолданады. Егер әділетті құнын бағалау үшін аздаған түзетулерді талап ететін, бақыланатын бастапқы деректер қолданылатын болса, бұл 3-деңгейге қатысты болады. Қолданылатын бастапқы деректер маңыздылығы барлық жиынтық үшін әділетті құнын бағалау ретінде бағаланады.

(a) Әділетті құнын бірнеше рет бағалау

Әділетті құнын бірнеше рет бағалау әрбір есептілік мерзімінің соңындағы қаржылық жағдай туралы есепте басқа ҚЕХС рұқсат ететін немесе талап етілетін бағалауларды береді. Төмендегі кестеде әділетті құнын бірнеше рет бағалауға қатысты әділетті құнының иерархиясындағы деңгейлер берілген:

(мың Қазақстандық теңгемен)	2016 ж.		2015 ж.	
	1-деңгей	2-деңгей	1-деңгей	2-деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
<i>Пайда немесе шығын арқылы</i>				
<i>әділетті құны бойынша</i>				
<i>бағаланатын құнды қағаздар</i>				
- Корпоративтік облигациялар	-	3,717,475	-	3,167,823
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	2,352,106	-	3,154,319
<i>Сатуға арналған қолда бар</i>				
<i>инвестициялық құнды қағаздар</i>				
- Корпоративтік облигациялар	-	556,791	-	2,661,023
<i>Басқа қаржы активтері</i>				
Туынды қаржы құралдары	-	40,893,758	-	45,974,952
ӘДІЛЕТТІ ҚҰНЫ БОЙЫНША				
БІРНЕШЕ РЕТ БАҒАЛАНАТЫН				
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ				
	-	47,520,130	-	54,958,117

Активті нарықта айналдырылмайтын валюталық айырбастың әділетті құнын анықтау үшін, Қор дисконтталған ақша ағымдары әдісі сияқты бағалау әдістерін қолданады. Дегенмен ҚЕХС стандарттарын сай туындау мезетіндегі құралдың әділетті құны әдетте келісім құнына тең болады. Егер келісім құны бағалау әдісін қолданатын қаржы құралдары туындаған кезде анықталатын болса, көрсетілген айырмашылық валюталық айырбастың қызмет көрсету мерзімінде тең амортизацияланады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

30 Әділетті құны туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

(б) Әділетті құны бойынша бағаланбайтын, әділетті құны ашылатын активтер мен міндеттемелер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2016 жыл	
	1-деңгей	2-деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР		
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		
- Банктардағы ағымдағы шоттар	40,790,450	-
- ҚРҰБ шотындағы қалдықтар (міндетті қорлардан басқа)	3,235,283	-
- Қолма-қол қаражат	1,281	-
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелері берген кредиттер	-	186,461,779
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктардағы депозиттер	37,154,593	-
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек		
- Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	-	43,508
Клиенттеге несиелер мен аванстар		
- Шағын және орташа бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	40,519
- Шағын кредиттік ұйымдарға берілген несиелер	-	18,583
- Қаржы лизингіне таза инвестиция	-	-
- Басқа несиелер	-	17,039
Басқа қаржылық активтер		
- Басқа	-	306,590
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША КӨРСЕТІЛГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	81,181,607	186,888,018
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		
Қарыз қаражат		
- Азиялық Даму Банкі	-	117,172,162
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	-	45,788,634
- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ	-	25,279,304
- Муниципалдық органдар	-	13,077,165
- Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі	-	378,557
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	-	182,273
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме		
- Муниципалдық органдар	-	11,218,234
- Банктар	-	3,123,588
Келешек кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы қор		
- Келешек кезең кірістері	-	3,755,848
- Қаржылық кепілдемелер	-	1,507,370
Басқа қаржылық міндеттемелер		
- Басқа	-	1,234,952
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША КӨРСЕТІЛГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ	-	222,718,087

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

30 Әділетті құны туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан, 2015 жыл	
	1-деңгей	2-деңгей
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР		
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		
- Банктердегі ағымдағы шоттар	33,250,959	-
- ҚРҰБ шотындағы қалдықтар (міндетті қорлардан басқа)	2,013	-
- Қолма-қол қаражат	14	-
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелері берген несиелер	-	246,909,462
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	8,044,039	-
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек		
- Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	-	42,508
Клиенттерге несиелер мен аванстар		
- Шағын және орташа бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	64,096
- Шағын кредиттік ұйымдарға берілген несиелік	-	18,687
- Қаржы лизингіне таза инвестиция	-	-
- Басқа несиелер	-	18,819
Басқа қаржылық активтер		
- Басқа	-	490,233
<hr/>		
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША КӨРСЕТІЛГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	41,297,025	247,543,805
<hr/>		
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ		
Қарыз қаражат		
- Азиялық Даму Банкі	-	141,371,397
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	-	63,859,047
- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ	-	25,116,588
- Муниципалдық органдар	-	3,989,431
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	-	546,818
- Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі	-	385,576
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме		
- Муниципалдық органдар	-	12,415,699
- Банктер	-	3,259,372
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор		
- Келешек кезең кірістері	-	2,706,254
- Қаржылық кепілдемелер	-	1,808,788
- Аналық компаниядан қарыз алу бойынша келешек кезең кірістері	-	-
Басқа қаржы міндеттемелері		
- Басқа	-	833,192
<hr/>		
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША КӨРСЕТІЛГЕН БАРЛЫҚ ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ	-	256,292,162

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қаржылық есептілікке ескертпе

30 Әділетті құны туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері валютаға, құралды өтеу мерзіміне және контрагенттің кредиттік тәуекеліне тәуелді болады. Осы мөлшерлемелерін талдау төменде берілген:

	2016 ж.	2015 ж.
Ақша қаражаттар және олардың баламалары		
- Банктердегі ағымдағы шоттар	жылына 0 % және 19,6 % аралығында	жылына 0 % және 18,0 % аралығында
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар		
- Корпоративтік облигациялар	жылына 0 % және 11,0 % аралығында	жылына 5,7 % және 8,8 % аралығында
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	жылына 3,2 % және 5,8 % аралығында	жылына 3,3 % және 5,8 % аралығында
Қаржы мекемелеріндегі қаражат		
- Қаржы мекемелері берген несиелер	жылына 1,1 % және 17,8 % аралығында	жылына 1,1 % және 12,6 % аралығында
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	жылына 4 % және 19 % аралығында	жылына 4,0 % және 13,5 % аралығында
Клиенттерге несиелер мен аванстар		
- Шағын және орташа бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	жылына 7,0 % және 12,5 % аралығында	жылына 7,0 % және 12,5 % аралығында
- Шағын кредиттік ұйымдарға берілген несиелер	жылына 6,0 % және 11,0 % аралығында	жылына 6,0 % және 11,0 % аралығында
- Қаржы лизингіне таза инвестиция	жылына 7,0 % және 10,0 % аралығында	жылына 7,0 % және 10,0 % аралығында
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар		
- Корпоративтік облигациялар	жылына 8,0 % және 8,8 % аралығында	жылына 8,0 % және 8,8 % аралығында
Басқа қаржы активтері		
- Туынды қаржы құралдары	-	-
- Басқа	-	-
Қарыз қаражат		
- Азиялық Даму Банкі	жылына 0,9 % және 5,0 % аралығында	жылына 0,9 % және 5,0 % аралығында
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	жылына 9,1% және жылына 2 % және	жылына 6,6 % және жылына 2 % және
- «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ	6,5% аралығында жылына 1 % және	6,5% аралығында жылына 1 % және
- Муниципалдық органдар	7,4% аралығында жылына 5 % және	7,4% аралығында жылына 5 % және
- Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі	7,0% аралығында	7,0% аралығында
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ	жылына 1,0%	жылына 1,0%
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме		
- Муниципалдық органдар	-	-
- Банктер	-	-
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор		
- Келешек кезең кірістері	-	-
- Қаржылық кепілдемелер	-	-
Басқа қаржылық міндеттемелер		
- Басқа	-	-

31 Қаржылық құралдарды бағалау санаттары бойыншауыну

ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: мойындау және бағалау» стандартына сәйкес Қор келесі санаттар бойынша өзінің қаржы активтерін топтастырады/таратады: (a) кредиттік және дебиттік қарыз; (b) Сатылым үшін қолда бар инвестициялық құнды қағаздар; және (d) пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер. «Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерде екі санат болады: i) алғашқы тану кезінде осы санатқа жатқызылатын активтер; және (ii) сату үшін ұсталатын ретінде топтастырылатын активтер.

Төмендегі кестеде 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жоғарыда көрсетілген санатты бағалаумен қаржылық активтерді салыстыру берілген:

	Несиелер мен дебиторлық берешек	Сатуға арналған қолда бар активтер	Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын активтер	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары				
- Банктердегі ағымдағы шоттар	40,790,450	-	-	40,790,450
- ҚРҰБ шотындағы қалдықтар (міндетті қорлардан басқа)	3,235,283	-	-	3,235,283
- Қолма-қол қаражат	1,281	-	-	1,281
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар				
- Корпоративтік облигациялар	-	-	3,717,475	3,717,475
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	-	2,352,106	2,352,106
Қаржы мекемелеріндегі қаражат				
- Қаржы мекемелері берген кредиттер	205,309,853	-	-	205,309,853
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	37,154,593	-	-	37,154,593
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек				
- Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	43,508	-	-	43,508
Клиенттерге несиелер мен аванстар				
- Шағын және орта кәсіпорындарға берілген несиелер	40,519	-	-	40,519
- Микроредиттік ұйымдарға берілген несиелер	18,583	-	-	18,583
- Қаржылық лизингке таза инвестициялар	-	-	-	-
- Басқа несиелер	17,039	-	-	17,039
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар				
- Корпоративтік облигациялар	-	556,791	-	556,791
Басқа қаржылық активтер				
- Туынды қаржы құралдары	-	-	40,893,758	40,893,758
- Басқа	306,590	-	-	306,590
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	286,917,699	556,791	46,963,339	334,437,829

31 Қаржылық құралдарды бағалау санаттары бойынша ұсыну (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жоғарыда көрсетілген санатты бағалаумен қаржылық активтерді салыстыру берілген:

	Несиелер мен дебиторлық берешек	Сатуға арналған қолда бар активтер	Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын активтер	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары				
- Банктердегі ағымдағы шоттар	33,250,959	-	-	33,250,959
- Қолма-қол қаражат	2,013	-	-	2,013
- ҚРҰБ шотындағы қалдықтар (міндетті қорлардан басқа)	14	-	-	14
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар				
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	-	3,154,319	3,154,319
- Корпоративтік облигациялар	-	-	3,167,823	3,167,823
Қаржы мекемелеріндегі қаражат				
- Қаржы мекемелері берген несиелер	246,909,462	-	-	246,909,462
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	8,044,039	-	-	8,044,039
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек				
- Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	42,508	-	-	42,508
Клиенттерге несиелер мен аванстар				
- Шағын және орта кәсіпорындарға берілген несиелер	64,096	-	-	64,096
- Микрокредиттік мекемелерге берілген несиелер	18,687	-	-	18,687
- Қаржылық лизингке таза инвестициялар	-	-	-	-
- Басқа кредиттер	18,819	-	-	18,819
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздар				
- Корпоративтік облигациялар	-	2,661,023	-	2,661,023
Басқа қаржылық активтер				
- Туынды қаржы құралдары	-	-	45,974,952	45,974,952
- Басқа	490,233	-	-	490,233
ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	288,840,866	2,661,023	52,297,094	343,798,947

2016 жылдың 31 желтоқсанында және 2015 жылдың 31 желтоқсанында Қордың барлық қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

32 Байланысты тараптармен операциялар

Жалпы бақылауда болатын немесе олардың біреуінде басқасын бақылау мүмкіндігі болатын немесе басқа тараптағы қаржылық және операциялық шешімдерді қабылдау кезінде айтарлықтай әсер ете алатын жағдайда тараптар байланысты болып есептеледі. Барлық байланысқан тараптармен қарым-қатынасты қарастыру кезінде тараптар тек олардың заңды пішімі емес, осындай қарым-қатынастардың экономикалық құрамын есепке алады.

Төменде 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Байланыстырылған компаниялар	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	3,089	-	3,235,283
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	-	-	-	2,352,107
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	-	10,178,889	-	-
Табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелерді алдын ала төлеу	-	-	-	11,054,657
Басқа активтер	-	92,264	8,000	131,544
Қарыз қаражат	67,780,290	182,273	-	38,735,026
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	-	-	-	11,218,234
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	-	-	5,412,132
Келешек кезең кірістері мен міндетті кредиттік сипаттағы қор	-	-	-	475,225
Басқа міндеттеме	-	-	-	20

Төменде 2016 жылы байланысты тараптармен орындалатын операциялар бойынша кірістер мен шығындар тармақтары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық кірістер	-	507,500	289,463
Пайыздық шығындар	(4,221,243)	(3,172)	(1,181,859)
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздарды қайта бағалау шығындарын есепке алмайтын кірістер	-	-	230,264
Әкімшілік және басқа да операциялық шығындар	-	(9,594)	(3)
Табыс салығы бойынша шығындар	-	-	(1,850,874)

Төменде 2016 жыл ішінде байланысты тараптар берген және өтеген қаражаттың жиынтық сомасы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Басқа байланысты тараптар
Бір жыл ішінде байланысты тараптар берген несиелер сомасы	-
Бір жыл ішінде байланысты тараптар өтеген несиелер сомасы	-

32 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Байланыстырылған компаниялар	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	151,070	-	21,475
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздар	-	-	-	5,204,159
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	-	-	-	6,330,939
Субсидиялау бағдарламасы бойынша дебиторлық берешек	-	369	-	-
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы міндеттемелерді алдын ала төлеу	-	-	-	7,402,353
Басқа активтер	-	20,096	8,000	1,071,471
Қарыз қаражат	63,859,047	546,818	-	29,491,595
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттеме	-	-	-	12,415,699
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	-	-	3,561,258
Келешек кезең кірістері мен міндетті несиелік сипаттағы қор	-	-	-	345,807
Басқа міндеттеме	-	-	-	68,670

Төменде 2015 жылы байланысты тараптармен орындалатын операциялар бойынша кірістер мен шығыстар тармақтары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық кірістер	-	-	623,475
Пайыздық шығыстар	(3,792,391)	(6,808)	(1,293,178)
Комиссиялық кірістер	-	57,595	935,518
Қаржылық туынды құрылдармен орындалатын операциялардың шығыстарын есепке алмағандағы кірістер	-	-	1,011,214
Пайда немесе шығын арқылы әділетті құны бойынша бағаланатын құнды қағаздарды қайта бағалау кірістерін есепке алмайтын шығындар	-	-	(591,448)
Шетел валютасын қайта бағалау кірістерін есепке алмағандағы шығындар	-	44,109	-
Қаржы құралдарын нарықтан төмен мөлшерлеме бойынша алғашқы тану кезінде туындаған таза шығын	42,537,671	-	(2,975,349)
Әкімшілік және басқа да операциялық шығындар	-	(14,713)	(47,857)
Табыс салығы бойынша шығындар	-	-	(4,001,832)

Төменде 2015 жыл ішінде байланысты тараптар берген және өтеген қаражаттың жиынтық сомасы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Басқа байланысты тараптар
Бір жыл ішінде байланысты тараптар берген несиелер сомасы	6,672,059
Бір жыл ішінде байланысты тараптар өтеген несиелер сомасы	237,004

32 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде негізгі басшылыққа сыйақы төлеу туралы ақпарат берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2016 ж.	2015 ж.
<i>Қысқа мерзімді төлемдер:</i>		
- Жалақы	172,955	117,541
- Қысқа мерзімді сыйлықақы төлемдері	57,125	48,014
- Ақшалай қаражаттың басқа төлемдері	-	-
- Ақшасыз түрдегі төлемдер	13,533	8,902
Барлығы	243,613	174,457

33 Есептілік мерзімі аяқталғаннан кейінгі жағдайлар

Есептілік мерзімі аяқталғаннан кейін ешқандай маңызды жағдайлар орын алған жоқ.